عروضی وزن:متقارب مثمن مقصور- محذوف
(فُعولُن، فُعولُن فُعولُن، فُعول

تبنگریگه مناجات

قلم چشمه سیدن سولر آقیزیب
بغیر قانیدن ،تامچی لر تامیزیب
سؤزیم رخشینه نبچه جولان بېریب
بو جولان بیله ، داد میدان بېریب
نبی نعتینی تیلده جاری اېتیب
اولوغ تېنگری گه آه وزاری اېتیب
سؤزاُستادلری جمله سین یاد اېتیب
ینه سؤز بیلن عرضیم انشاد اېتیب
که تېنگری نامی بیرله سؤز باشله‌یین
اؤزیمنی خیال بحرینه تاشلایین
الهی که لوح وقلم حرمتی
ینه عرش وکُرسی نینگ هم حرمتی
باری انبیأ ، اولیألر حقی
سجودینگ بیله قدی یالر حقی
محمد حقی، اول رسول شفیع
رسالت سرسیریده اؤرنی رفیع
که هم چاریار واماملر اوچون
ینه باریچه تشنه کاملراوچون

رسا ایت تیلیم نی ،صفاتینگ دییه‌ی
یازیب شمه‌یی ، جود ذاتینگ دییه‌ی
سینی حمد ایتارگرچه امکانی یؤق
صفاتینگ کتابینی پایانی یؤق
کیشی عقلی ووهمیدن سین اولوغ
که آدمگه دور سین اؤزیدن یاووغ
عقل گوهری بیزگه بیرگان خدا
ینه رزق ونعمت یبارگان خدا
بو حالیمگه ایت رحمتینگدن نظر
مینینگ اونلریم قؤیمه گیل بی اثر
الهی بیلور سن که درمانده من
که جودینگ کتابینی ناخوانده من
کیچر تون وکون مینگه غم- درد ایله
کؤزیم یاشی وچهرهء زرد ایله
سینگه ذره مخفي،بوحالیم ایمس
کیچه- کوندوزوماه وسالیم ایمس
خدای عیان و نهان سین اؤزینگ
باری کوچسیز وپُر توان سین اؤزینگ
ترّحم بیله باق مینینگ حالیمه
ینه رحم اَیله بو احوالیمه
مدد قیل،عنایت کؤزی بیرله باق
کؤنگیل کؤزگؤسینی اؤزینگ اَیلب آق

بغیشله مېنگه گنج وارسته لیغ
چیقه رگیل کؤنگلدن غمِ بسته لیغ
ینه قؤیمه‌ی اؤزدن مېنگه یار بؤل
بو یارلیک بیلن بیزگه غمخوار بؤل
ینه سېوگیدن روشن اېت جانیمیز
حفاظت خلل دن قیل ایمانیمیز
که بیلماک طریقیده قیلگیل مدد
بو یؤلده اېتیب دفعِ هر بد ورد
عنایت اېتیب مېنگه طبعِ روان
بو طبع روان بیرله ، بخت جوان
۱۳۷۱ میمنه |۴|۱۵

عروضی وزن: رمل مثمن مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلات)

وطن نی ایسلب...

اَیریلیق دردیگه ییغلب، کؤزلریم نمناک ایتـــــه‌ی
کؤیدیریب تؤققیز فلکنی ، آه آتشناک ایتـــــــه‌ی
کیچه لر تینمه‌ی فغان وناله‌ء غمناک ایتـــــه‌ی
تیلبه لردیک قیچقیریب ایتاک- یقامنی چاک ایته‌ی
ایندی کیم بؤلدیم بدرغه ، اَیت کیمدن باک ایته‌ی
***

قَیسی بیر دردیمگه ییغله‌ی بی کس وبیچاره مـــن
قیغو وغم کلفتیدن، بغری یوز مینگ پاره مـــــن
یار دن – دلدار دن اَیرو، بسی آواره مـن
آنه یورتیمدن جدا بؤلدیم، نی بختی قاره مـن
اؤی نی غم بحریگه تشلب، عقل نی دراک ایته‌ی
***

توشتی عزت اَوجیدن تؤپراققه یارقین یولدوزیم
ایمدی اؤتگه‌ی حسرت وغم بیرله کیچه – کوندوزیم
دوست- دشمن اَلدیده ایندی قچان قالدی یوزیـــم؟
اؤتمیشیم افسانه گه اؤخشار،ایشانمنگ لر سؤزیم
دهرنی یخشی – یمانیدن نیچه کون باک ایتـــــه‌ی
***

یېلکم اوزره قۏیدی گردون درد ومحنت تاغینـــی
حسرت وغم بیرله اۏتکردیم ییگیت لیک چاغی نی
صر-صر غم پایمال اېتتي کۏنگیل ییپراغینـــــــی
عمرلربۏلدی کیشی کۏرمس تنیم نینگ ساغینـــــی
شیرهء جانیمنی تاکی طعمه ء ضحاک اېتـــــــهی؟
***
بیر زمان کېلدی که بۏلسک تاغ کبی برداشلیـــــک
مونچه هم بی اتفاقلیک، بس اېرور اَوباشلیـــــــک
بارچه قۏلداشلیک اېتایلیک، برچه میز تیلداشلـیک
باش سیز اۏلمس هیچ ملت،ایله منگ بی باشلیـــک
آه ، آنه یورتیم دېب اۏزنی هر ساری چالاک اېتـــهی
***
یا امیر تېمور بابام روحی مد د قیل حـیدر ی
کیم غنیملر مکری بوزدی، اۏزلیگیم نینگ کشوری
بیر تمان یاو فتنه سی بی اتفاقلیک بیر ســـا ری
بیر لشینگ خلقیم قوریلسین بیر « سد اسکنـــد ری »
شانلی اجدادیم یۏلین ایزلب ، اۏزیم چالاک اېتهی
***
قیغو دن یازدیم یارانلر غملی کۏنگلوم نـــــاله سی
قیده بۏلسم میلی، کۏنگلوم دور وطن نینگ واله سی
برچه میز بیر تن اېرور میز، بیر درخت نینگ یاله سی

غفلت اویقو سیدن اویغان، تېبران اۆزبېک باله ســـی
غم هجومیدن پریشان کۆنگلومی افلا ک اېتـــه‌ی

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن یافاعلات)

دمبوره وصفی

تیتره سه هرتاری ،کۆنگیل گه یاقا دور دمبوره
فرحت وخوشلیک اېشیگینی قا قادور دمبوره
هر تاری بیرعالم وهر نغمه گه مینگ رازی بار
سوو کبی کۆنگیل دېنگیزیده آقا دور دمبوره
سحر لی آوازی اېللر برچه نی سرشار و مست
بو خصوصیت بیله مېنگه یاقادور دمبوره
آته- بابام دن مېنگه قالگن بو اسباب طرب
اۆزلیک واۆزبېک لیگیم مېنگه تاقادور دمبوره
آیله سه هرچالغوچی اۆز چالغوسیگه افتخار
مېنگه بس بو دمبوره ، مېنگه باقا دور دمبوره
۳جدي ۱۳۸۶ میمنه

عروضی وزن: رمل مسدس محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن،فاعلن یا فاعِلات)

ایشک وصفیده

مطلقیت تختیده خان دور ایشک
خان ایمس ایل اوزره سلطان دور ایشک
خانلیکنی کؤزگه ایلمس بچه غر
گو ییا ایشدن پشیماندور ایشک
گر ساووقدن اؤلسه ایل لر یؤق غمی
تویغوسیزلیککه ایریشگان دور ایشک
کلته فهم و هنگی وزوم لیک بیلن
ایل ارا مشهور دوران دور ایشک
قیستیریب دمینی چا پگه‌ی هر طرف
ارپه نی کؤپ ییب شتابان دورایشک
کؤپ ایشک لیکلر بیلن آلگن مقام
بخت وتختی بیرله خندان دور ایشک
اؤزی هم خان بؤلسه نسلی دور اولاغ
شو اوچون آتی قؤییلگان دور ایشک
هر نی هم بؤلسه ایرور حقیگه قول
شو اوچون محنتقه باتغان دور ایشک

گاه ساغچی،گاه سولچي، رادیکال
هر قله ی بؤلسه ساتیلغاندور ایشک
ای ایشکلر بیرلشینگ بیک لیک اوچون
عصر سیزنینگ عصرینگیز ، خاندور ایشک
۱۳۸۶/۱۴/۲ میمنه
****

عروضی وزن:رمل مثمن مقصور- محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلات یافاعِلن)

غم اونی

احساسلی ملتچی بیگیت ، اؤرنی دایم یانیمیزده بؤش قالگن دوکتورهارون تورانی خاطره سیگه بغیشله نیب یازیلگن !

قؤیمه دینگ ای چرخ بیزنی خاطر خرم بیله!
دایما حسرتده اؤتدیم ، قیغو بیرله ، غم بیله
اؤز غمیم بیرله ایدیم غرقاب، تاپمای راحتی
خاطریم آزرده ایردی فتنه عالم بیله
اؤلدی تورانی دیبان ناگاه کیلدی شوم خبر!
قَیته دن کلفتده باتدیم اوشبو قیغو ـ غم بیله
اوشبو غم قؤ یدی کؤنگیل گه قیته دن ، داغ اوزره داغ
اؤلمسم ایندی توزه لمس بو یرا، مرهم بیله

آه کیم کېتتی جهاندن ، داغی کېتمس تا ابد
ییغله سم نوحه قوریب هر قنچه سازِ غم بیله
گرزمان نفی قیلسم عیب قیلمه ای رفیق !
چونکه اۏتکردیم بوتون عمریمنی رنج و غم بیله
اېمدی تاپمه یدور امینی عمرلر بویی قووانچ
الفت آلمس خاطری ، نوروز ایله ، بَیره م بیله
محمد کاظم امینی،میمنه ۱۳۸۸/۱/۱۷

عروضی وزن: رمل مثمن محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن- فاعلات)

اؤقیتووچی توصیفی

ای معلم سیِن بیلیملر یورتی نینگ سلطانی سن
یوق غلط دیِدیم که اوشبو یورت نینگ خاقانی سن
عارف و ملا و عالم سیِندن ایِتگه ی، کسب فیض
اوشبوامکان سیز جهانده ، بارچه نینگ امکانی سن
سیِن معلم ، سیِن پیامبر ، پیشوا سن ایِل اوچون
در حقیقت سیِن جهالت دردی نینگ درمانی سن
بار قرانغولرنی یاروتدینگ ، قویاشدیِک پارله‌نیب
معرفت لر کشوری نینگ،نادر دورانی سن
قولـــله ـ قوتله ، بیلیم اؤرگت ، وطن اولادیگه
اوشبو آچ قالگن اولوس نینگ ، سووی بیرله نانی سن
تا بشر سیِندن بیلیم آلدی ، تانیدی اؤزلیگین
علم ودانش بابیده ایِلنی بویوک اَرمانی سن
حققه یِیتگه‌ی هر کیشی کیم ، سئتگه ایِتسه احترام
بیر اولوغ اَرمان اوچون ، ایِل و اولوس قربانی سن
حق تعالی اَیله گن تکریم قرآنده سیِنی
چونکه بارلیق عالمی نینگ ، سیِن سرو سامانی سن
کویله سه هر نیِچه تو صیفینگ امینی ، تون وکون
ارزیگه‌ی شأنینگگه چون کیم مدح نینگ شایانی سن

عروضی وزن: رمل مثمن محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعلات یافاعِلُن)

کونگیل لر قبله سی

سېن کؤنگیل لر قبله سی، عرش آشیانیم سن وطن
بار و یؤقیم ، سېوگلیم ، روح و روانیم سن و طن
مهر لی قؤ ینینگده کؤز آچدیم ، هم ینه تاپدیم کمال
سېو گلی توققن آنم ، هم مهر بانیم سن وطن
سېندن آیرو ، مېنگه یاقمس جنت الفردوس هم
اسم اعظم دېک،مېنینگ ورد زبانیم سن وطن
اېسکیمس عشقینگ دلیمده ، قَیده هم تورسم توره ی
بارلیق دیوانیدن خوش داستانیم سن وطنیم
ناخلف لر اېلگیدین سېن دایما چېکدینگ ستم
کېچه ـ کوندوز اېس وهوش ، سؤز نهانیم سن وطن
جانیمه دوزخ عذابی سېندن آیرو کېچگن عمر
جانگینم سېنگه تاقیلگن ، آنه جانیم سن وطن
تا که دوران فتنه سی آتدی پلخمان تاشیدېک
آه که غُربت یورتیده قیغوردی ،جانیم سن وطن
تا بدرغه بؤلمدیم ، قدرینگنی اصلا بیلمه دیم
کیندیگیم قانی تؤکیلگن ، آشیانیم سن وطن
اېمدی تاپمس عمرلر بؤیی امینی راحتین
تا حوادث فتنه سیدن بغری قانیم سن وطن

محمد کاظم امینی،پشاور-پاکستان ۷ /۱۳۷۷/۱۵

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

ملت قیغو سی

اپل دیمه آنی که اؤزدن اختیاری بؤلمسه
اپرکینی سقله‌شده ذره،اقتداری بؤلمسه
باشیگه توشگن فلاکتنی دپسه عدل خدا
قارنی تؤیمه ی آچ ـ یلانغاچ ، یؤق و باری بؤلمسه
علم وصنعتدن اوزاق ، دایم جهالت بیرله یار
اؤزگه اپل لرآلدیده،سان وقطاری بؤلمسه
فکر وذکری قارنی نینگ قیغوسی بوپؤلسه تون وکون
اؤتمیشیدن اؤزگه آنینگ افتخاری بؤلمسه
ناحق و حق فرق اپتالمای،یاوقاشیده، یالباریب
هم تیریکلیک بابیده اولگو ـ شعاری بؤلمسه
دردِ بیدرمانی تاپمه‌ی بیرزمان ، بیردم علاج
سارغاریب کؤز فصلیدپک ، کؤکلم بهاری بؤلمسه
باری عمری اَیریلیق همده بؤلیب صرف نفاق
اؤزلیگین سقله‌شده اصلا هیچکاری بؤلمسه
معرفت سیز لیکدن اؤلسه ، هر یپتیمچه انگه باش
تاریخین تیکله شده بیر چابک سواری بؤلمسه
دایما مَن ـ مَن لیک اؤلسه آنینگ اپزگو ـ نیتی
بُخل وبدگویلیکدن اؤزگه ، کاروباری بؤلمسه

اؤلتیریب قان ییغله‌سک ارزیر بو اپل نینگ حالیگه
عصرلر جان بپرسه لیکن ، جان کویاری بؤلمسه!

ابسلتمه:

فاریاب ولایتیده۱۳۸۸نچی ییل نینگ قوس آییده، ایلک بار«خاتینلرتعلیم بپریش مرکزی»دپب اته‌لمیش نادولتی تشکیلات تشبثی بیلن،کمبغل-وقشاق ییگیت لرنینگ گروپی‌تؤیی بؤلیب اؤتدی. قوییده گی شعراوشبو مناسبت بیلن یازیلگن .

عروضي وزن: (رَمَل بحري نینگ فروعاتی)

بنگي حیات مژده سي

شهریمیزده ایلک مرته،
اؤنته اوی آباد بؤلدی،
اؤن ییگیت تورموشگه چیقدی،
قوش کبی توزدیلر اویه،
مهر وسپوگی بیرله باغلب عهد وپیمان،
قنچه هم بویولده تارتیب رنج وحِرمان،
اپسکی‌ناتؤغری رواج ورسملرنینگ قَیدی دن آزاد بؤلدی،اپلنی بیرخیلی،
هم قلین- قسمت دپگن اژدرنی کامیدن قوتیلدی اپل
وهم اوشبو طلسم سیندی،
اوشبو اپسکی‌رسملرکیم ظلمیدن بربباد بؤلدی‌عصرلر بؤیی،اولوس اویی،

ای اولوسلر اویغانینگ اېمدی بوغفلت اویقوسیدن!
اۏزینگیزنی قوتقزینگ بیردم جهالتدن، جنایتدن،
تاقچان بویداق ییگیتلر اویله نیش آرزوسیده،ایش اخته ریب
سرسان یوریسین اۏزگه یورتلرده؟،
تاقچان قالسین قرریب اویلرنی چاردیواریده قیزلرنی،
گُل عمری بۏلیب کول؟،
اوشبو ناتۏغری رواج ورسملرنی یۏق اېتینگ ، تشله نگ!
بیرلشینگ انصاف- عدالت اۏرنه تیش یۏلیده ای خلقیم!
اَیله نگیز انصاف ،عدالت بیر- بیرینگیزگه،
نېگه کیم،
اوشبوتاش آغیر لیگی بېللر نی سیندیریدی!
۱۳۸۸/۹/۷ میمنه- فاریاب

عروضي وزن: هزَج مثمن سالم
(مُفاعِیلُن ، مُفاعِیلُن ، مُفاعِیلُن ، مُفاعِیلُن)

مقیمي غزلیگه تخمیس

کېلیب قاشیمگه اول لعلینگنی خندان اَیلادینگ ، کېتتینگ
محبت شیوه سی بیرلان چو پرسان اَیلادینگ ،کېتتینگ
آقوزیب کؤز یاشیم ، کؤکسیمنی بریان ایلادینگ ، کېتتینگ
«کؤنگیلنی غنچه دېک چون ته- بته قان اَیلادینگ ،کېتتینگ
خلایق ایچره محزون وپریشان اَیلادینگ ، کېتتینگ»
***

ایکّی میگون دوداغینگ حسرتینده لبلریم تشنه
کؤزینگ جادو، قراقینگ اؤق وهمده قاشلرینگ دشنه
مېنینگ قتلیمگه بېل باغلب، بولر گویا توزیب صحنه
«آتیب تیر جفا دل لارگا هر یاندین سالیب رخنه
نېچوک سلطانکه سېن ملُکینگنی ویران اَیلادینگ،کېتتینگ ؟»
***

توشوب فرقتگه هر تون،کؤککه یېتگای آه وافغانیم
تنیم خاک ره اؤلدی همده آماجِ بلا جانیم
یولوقدی عشق ناگه آرتدی دلده،داغ حرمانیم
«جدالیغ کنجیده اېتمس مودی حسرتده قالگانیم؟!
ینه شأنیمگه بیر آرتوقچه داستان اَیلادینگ ،کېتتینگ
***

فراق وهجربیرلان ایکّی کؤزیمنی پُر آب اَیلاب
ایاق- قؤلینی عاشق کؤنگلی قانیدن خضاب اَیلاب
طریق مهر والفت ده ، وفادن اِجتناب ایلاب
« توشوب آتدین غضب اَیلار کېتماققه شتاب اَیلاب
بو ایشنی قیلمس اېردی هیچ مسلمان اَیلادینگ، کېتتینگ»
***

قالیب من کنج حسرتده سؤرارده آشناییم کیم؟
امیدیم،سېوگیم،اؤرتاغیم،بوغمده همنواییم کیم؟
فراقیده چېکرباش هرزمان آهِ رسایم کیم
«اگرتاش بؤلسه هم کؤنگلینگ یېریب بؤلغای ملایم کیم
کؤرونسه دشمنیم،یېر بیرله یکسان اَیلادینگ کېتتینگ»
***

اگر بُستانده کیرسه گل تېرووچی،گل آلور سیلا ب
ویاکه آوگه چیقسه،آوچی یورگای صید نی پیلاب
قراقچی ایکّی کؤزینگ،آلدی کؤنگلیمنی خراب اَیلاب
«اوّلده آشنالیغ قیلمیشینگ چی ؟آخری تشلاب
اُمیدیم شولمودی کیم زار وحیران اَیلادینگ ،کېتتینگ»
***

جفای یار چېکماکده نې یلغوز یکه کؤنگلیم دور
ولی عشقینگده چېککن غملریم کؤپلرگه معلوم دور
وفا ایستار امینی گرچه دشنامینگگه محکوم دور
«دعای دولتینگ کؤزلار«مقیمی»گرچه محروم دور
بؤلک کا نعمت وصلینگ،فراوان اَیلادینگ،کېتتینگ»

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

مولینا آتایي غزلیگه تخمیس :

کؤرگالی چاغیم کؤنگلده حسرت اؤتی یاقیلور
کېتگای اېلکیمدین قراریم، کؤزلاریم قان تامیزور
بیر باقیش گه کیرپیکی اېتتی دل وجاندین عبور
«اول پری کیم سوو یقاسینده ،پری تیک اؤلتورور
غایت نازکلوگیدین سوو بیله یوتسه بؤلور »
***

چیقدی آی ینگلیغ سېزیلیب ، اول کمان ابرو بیله
اَیله بان کؤنگیل پریشان، خرمنِ گیسو بیله
تؤرت یاقدین غمزه اؤقین یاغدوریب جان ودله
« تامگر کیم سلسبیل آبینه جولانی قیله
کېلدی جنت روزنیدین آب کوثر ساري حور»
***

کؤرینور شمشاد ینگلیغ ، قد لرزانی سوده
تېبره نور عکس رخی پیدا وپنهانی سوده
گوییا چیزدی عجایب صورتی ، مانی سوده
« اول اېلیک کیم سوودین آریقتور، یومس آنی سووده
بلکه سوونی پاک بؤلسون دېب ، اېلیکی بیرله یور »
***

مشکل اِرمیش بیر حقیقت گه ایشانماق سؤز بیله
بیر پریی پیکر نی سبزماق قدِ دل افروز بیله
کیمسه ، قتّیق دور ایشانسه کؤرمای ، اؤزدن،اؤزبیله
« اِمدی بیلدیم راست اِرمیش ، بلکه کؤردیم کؤز بیله
اول که دِر لار سوو قیزی گه- گاه کؤزگا کؤرینور»
***

مصحف حسنین قرائت اِبتتي کؤنگیل اِرته راق
بیلمایین معجز کلامی، باقدی هر یان بی سؤراق
قالدی دِب تِبلبه امینی مهر روییِنگدین ییراق
« قاشلرین یاسین آتایی کؤرگالی حُسن ایچره تاق
صبحدم محرابلرده صفحه « یاسین» اؤقور »
۱۳۷۲/۳/۱۵ میمنه- فاریاب

عروضی وزن:هزج مسدس محذوف- مقصور
(مَفاعِیلُن، مَفاعِیلُن، َفعلُن یا مَفاعِیل)

صبا گه عرض حال!

صبا بارگیل دیاریمگه گذر قیل!
دیاریم حالیدن بیزنی خبر قیـــل!
مروت قیل دیاریمگه سلام اَیت
باری اؤرتاق ویاریمگه سلام اَیت
نېچوک کېچدی دېگیل اېل لرنینگ حالی؟
نېچه بؤلدی اولوس غم پایمالی؟
امان قالدیمی یار وآشنا لـــــر؟
باری محتاج نان بختی قرا لـــر
نې کېچدی یا و قؤلیده باشلریدن ؟
کیشی آلمس خبر کؤز یاشلرید ن
اولوس لر قنچه سی تالان اېتیلدی
که قنچه حالیگه حیران اېتیلدی؟
قماققه توشتی قنچه قرری و یا ش؟
بو حالتنی نېچوک اېل اېتتی برداش؟
نېچوک بؤلدی عزیز وآشنالر ؟
بلا لرگه یولوققن بېنـــــــــو الر

قرا تون اؤلدی بیر دن یاقتو کوندوز
تؤستدن یولوقیب بو حال مر موز
ییغیلدی علم وصنعت دستگاهـــــــی
که اؤلدی ملک وحشت خوفگاهی
ینه بؤلدی حقیقت اوشبو اوهـــــــام
کیشیلر اؤزلیگین سقله شده اعـدام
بوتونله ی بلده لر اپلدن بوشاشدی
ستم همده تعصب حددن آشـــــد ی
مگر کیم آسماندن یاغدی کلفت
که بؤلدی بر چه اپل پامال ذلت
وطنگه جهل وظلمت چاغی کپلد ی
بلا وفتنه آلیب ،یاغی کپلـــــــدی
بار ی جان خوفیدن آواره بؤلدی
اولوس آواره راق تاباره بؤلدی
خلاصه آیله سم سؤزیم قولاق سال!
توشیبدیر اپل باشیگه، آغیر احوال
***
شوغملر بیرله مین هم آشنا من
کپچه – کوندوز گرفتار بلا مـــــن
فلک بپدادیدن آواره بؤ لگـــــن
پناه ایزلب بسی بپچاره بولـــــــگن

فلک نینگ ظلمینی سرگشته سی من
ستم بیرله تعصب کشته سی من
وطن نینگ کعبه سین یاو لرگه بپرگن
قدمنی مکة الله ساری قۆیگـــــــن
اۆشل یوزی قرا آواره دور مـــــن
که شونده ی یپرده بختی قاره دور من
وطن بوساغه سینی اَیله سم یـــــا د
هجوم غم اپتار طبعیمنی نـــــا شـــاد
کۆزیمده اویقو یۆق ، دلده حضور یم
اۆشالگن جام عیشیم هم سرو ریم
بۆلیب من تاکه غربت مبتلا سی
حزین کۆنگول اپرور غربت اداسی
تیریکلیکدن بوتون دلسرد دو ر من
تون وکون مبتلای درد دور مـــن
توتیلگن گَرد کلفتدن قباغـــــیم
کیم آرتر کون – سایین بودردوداغیم
بۆلیب رنگزرد یات و آشنا گه
تون وکون ییغله رم یلغوز خدا گـــه
وطنده سیغمه گن ،عالمده سیغمس
خدا تیندیر مه گن البته تینمس!
رجب آیي نینگ ٢٥- ١٤٢٠ ییل،
مشرفیه- مسجد بلال- المدینة المنوره

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

ملامت تاشی

عشقدن کؤنگلیمده بیر آرتیقچه داستان دورنهان
اوشبو دستان دستیدن ، دلده مینگ آرماندور نهان
ای مسلمانلر دیمنگ باشیمده دوران فتنه سی
ته- بته قانلیغ یوره کده، مِهر جانان دور نهان
جان اگر بیرگنده هم رازیمني اِیتمسمن عیان
گرچه ناز وعشور بیرله ،جانیم آلغاندور نهان
یارسیزعمریم کیچر،دردوغم وحسرت بیله
آه هجریدن کؤزیم قان ایچره قالگاندور نهان
داد ایسترچرخدن هجریده هرچیککن اؤنیم
دردلی کؤنگلیم ارا بیر عشق سوزان دور نهان
کؤزلری غنج ودلالی بیرله جانیم اؤرته گن
نال جسمیم ایچره سانسیز ، فتنه سالغان دور نهان
بي ریاضت ممکن ایرمس عشق ارا طی الطریق
هم بو صحرا گردیده مینگلرچه داستاندور نهان
عشق ارا قؤیدینگ قدم قؤرقمه ملامت تاشیدن
ای امینی اؤیله کیم بو یؤلده پایان دور نهان
۱۳۷۳|۸|۱۸ میمنه- فاریاب

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

یوبوک شان

ای اولوغ ملت سېنینگ قهرینگده توفاندور نهان
اوشبو توفان هیبتی دن،جسم ارا جاندور نهان
«بابری خط بیرله یازگندور فلک مدحینگنی کیم
دردلی کؤنگلینگده مینگلب ،اېزگو- ارمان دور نهان
سؤیله گن افراسیابینگ وصفینی حتی رقیب*
ای انایورتیم سېنینگ قؤینینگده تؤران دور نهان
قیغولی کونلرده سالیب،سېندن اوچ آلدی فلک
کؤکسیگه آتینگ تیاغی،داغ قؤیغاندور نهان**
کؤرمگه‌ی بیر نادری تا تورک نینگ بېدادی دور۲
چرخ اوزره وصفینگ اېتمککه سخندان دور نهان
آلپ یېگیت لرنینگ یاتاغی،معرفت نینگ بېشیگی
تؤپراغینگ آستیده مینگلرخان وخاقاندور نهان
باش کؤترا! قدینگنی تیک توت ، سور آتینگ میدان ارا
کیم ینه شأ نینگده بیر آرتیقچه دستاندور نهان

---

*فردوسی نینگ شاهنامه سیدن مقصد.

** نوایی حضرتلری نینگ قوییده گی بَیتلریگه اشاره:

مېن اول مېن که تاتورک بېدادی دور — بو تیل بیرله تا نظم بُنیادی دور
فلک کؤرمادی مېن کبی نادری — نظامی کبی،نظم اراقادری

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف – مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُات یافاعلن)

نفاق اؤرگن اولوس

ای نفاق اؤرگن اولوس، اؤتگن زمان یادینگده مو؟
آچ – یلانغاچ یورگه نینگ بي آب ونان یادینگده مو؟
اَیریلیق طرحینی تشلب سېنگه بېداد اېتدیلر
حسرت وغمدن اېدینگ آزرده جان ، یادینگده مو؟
بېنوالیکلر بیلن اېردینگ پریشان عمرلر
اؤتمیشینگدن اَیلایین بیرآز، بیان یادینگده مو؟
عصرلر بؤیی تعصب یوزیدن، اؤز یورتیده
اېل- اولوسینگ بؤلدیلر ببخانمان ، یادینگده مو؟
«دولت کپتان »اېدی همتلی قؤریقچی سېنگه
حُرلیگینگ سقلش یؤلیده ببردی جان ، یادینگده مو؟
بار ویؤقینگ بؤلدی تالان ، مینگ تونوس افسون بیله
تقدیرینگه اېردی حاکم،قلتبان یادینگده مو؟
حق- عدالت ، حُریت دیب هرزمان اؤغلان لرینگ
اِېتدیلر مردانه توختەب قوزغالان ، یادینگده مو؟
آل یوزینگ سر غردی غمدن، کېتدی شان وشوکتینگ
بېنوالیکلر بیلن اؤتدی زمان یادینگده مو؟
سېن یشەب قشاق،یاقدی نفت وگازنی اؤزگه لر
قپ- قرانغو بؤلدی کؤزینگگه جهان یادینگده مو؟

هرنې قیغو کیم باشینگگه توشدی، تارتینگ کُلفتین
محنتینگده چین گوا هدور آسمان ، یادینگده مو؟
عصرلر بۆیی باتور اۆغلان لرینگ بۆلدی هلاک
یاولرینگ اَیلب ستم ، آقیزدی قان یادینگده مو؟
تاغ قازیب، محنت چېکیب، تبعیض یوزیدن یینچیلیب
اېتدی سېنگه مرحبا اهل جهان یادینگده مو؟
اېتمه گن جرم آتیگه قالدی قماقلرده چوریب
ایچکویار فرزندلرینگ اۆلدی بو سان ، یادینگده مو؟
یاشیرین اېرمس سېنی باشدن کېچیرگن محنتینگ
معرفت اهلینی آلدیده عیان، یادینگده مو ؟
قهرمان اۆغلان لرینگنی ماتمیده بۆلدی، قان
کۆزلرینگدن یاش اۆرنیگه روان ، یادینگده مو؟
حق تیلب، اېسکی توزیمنی تۆنتەریش ارمانیده
هاریمەی اېتتینگ کۆره شلر بې امان یادینگده مو؟
ملی جنبش دن ینه تاپتینگ وقار وافتخار
شهرتینگ توتدی جهان نی جاودان یادینگده مو؟
اۆزلیک واۆزبیک لیگینگ تاریخی سقلش یۆلیده
هم یازیلدی شأ نینگگه مینگ داستان یادینگده مو؟
اېسکی تاریخینگنی تیکلەب ، اېل- اولوس اېتدی قیام
اۆتکزیب بو یۆلده کتّه امتحان یادینگده مو؟
مینگ یشه ای ملتیم ! تاپمەی بوعالمده زوال
اوشبو کونلر سېنگه اېردی آرمان ، یادینگده مو؟

چین کؤنگیلدن یاش- اولوغ بیر اتفاق اَیله ش کېره ک
کیم نفاقلر بؤلدی اسباب زیان یادینگده مو؟
تېبره نینگ ای آنه خلقیم،اېمدی حق آلمک اوچون
کیم بو یؤلده اؤلدی مینگلرچه جوان یادینگده مو؟
ارمغان اېتدیم اولوسگه اوشبو موزون نامه نی
دېب مبارک جنبش و ینگی زمان یادینگده مو؟
۱۳۷۰/۱/۲ میمنه- فاریاب

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعلن یافاعِلُات)

اَیریلیق دردی

اَیریلیقده قالدی کؤنگلیم یارِ جاندن اَیریلیب
دیمه گیل کیم یار جان،بلکه جهاندن اَیریلیب
غُربت ایچره تیلبه بؤلدیم بیَنوالیکلربیلن
بیَنواقوشدیک که قالگه‌ی آشیاندن اَیریلیب
یأس وحرماندور انیسیم ، کؤز یاشی زادِ رهیم
ناتوان لیکلربیلن،تاب وتوان دن اَیریلیب
بسکه کؤردیم عالم ایچره خلقد ن ناتؤغریلیک
تانگ ایمس کؤز یومسم ایمدی خانماندین اَیریلیب
دهرنینگ یخشی – یامانیدن امیدایتمه وفا
اؤزنی قوتقرگیل کؤنگیل ، یخشی- یاماندن اَیریلیب
وه نیِ اَچّیغ دورمینینگ بختسیزلیگیم نینگ ایرتکی
نیلایین قالدیم ییراق ، بختِ جواندن اَیریلیب؟
ناگُزیرخوی ایتمیشم یخشی – یامان بیرله نیتای؟!
تا دیماسین خلق قالدی دیب ، زماندن اَیریلیب
۱۳۷۴ /۸/۱۵ تهران

عروضي وزن: رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

ظهیرالدین محمد بابر غزلیگه مربع:

نقد عمروم چیقدی قۏلدین فتنهء عالم بیله
دلده آرتدی داغ حسرت غصه ء پیهم بیله
بۏلمادیم عالمده بیردم خاطر خُرم بیله
گر ایلیک تین کېلسه بیردمنی کېچورمانگ غم بیله
***

تابکی بېداد اېتار جانیمده هجران شدتی؟
تاقچان آیلای تحمل اُول صنم نینگ فرقتی؟
نېچه بۏلغای یارهجرانی و دوران محنتی؟
نقد عمروم آه کیم اۏتتی غم وماتم بیله
***

نال دور بو زار جسمیم سېن سیز ای کان ادا!
سېندن آیرو قیغو دور مونس منگا صبح ومسا
ظاهر اۏلغای هر نفس بیرتون ساچینگ نینگ هجریدا
اۏتلوق آهیم دود ینگلیغ چیقسه پیچ وخم بیله
***

سېندین ای پیر مغان بو یۏلده اېسته یمن نجات
ای مُغنی پرده گه کېلتور ینه صوتِ بیات
ای کۏنگیل تاکیم کۏروب مېن اُول پریدین التفات
اختلاط اېتماک منگا یاقمس، بنی دم بیله
***

نوبهار عمروم اؤلدی سارغاریب هجرینگده کؤز
بو،بوزوق کؤنگلیم گه رحم اپت،آنی لطفینگ بیرله توز
قطع اپتیب بابر، باری دین چون سنگا کپلتوردی یوز
باک اپماس یکروی بؤلسه جملهء عالم بیله

میمنه ۱۳۷۳/۷/۱۲

عروضی وزن:رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

منگو تاریخ

فخربیرلن تارکی کؤکلرگه یېتگان اؤزبېگیم
منگو تاریخ دفتریده ایسکی عنوان اؤزبېگیم
بیرله شیش دن ایتدیلر تسخیر اجدادینگ جهان
اتفاق سیزلیک بیلن بؤلگن پریشان اؤزبېگیم
باش کؤتار! آلدی انا یورتینگنی قوزغون- قرغه لر
تغرل وبورگیت کبی کؤکده اداشگان اؤزبېگیم
عصرلر بېک لیک قیلیب، قُل لیککه یېتدینگ عاقبت
نېچه قالگای سېن اسیر قومِ افغان اؤزبېگیم؟
کېتتی اول کونلرکه ایردینگ یېر یوزینده تورکتاز
قؤیگن ایردی شهرتینگ کؤکلرگه نروان اؤزبېگیم
کېتدی باتو- کؤل تگین لریورتی هم تؤران زمین
آته – آناسی اؤلیب میدانگه قالگان اؤزبېگیم
اؤزلیگینگ البته آلگای سن ، گرایتسنگ اتفاق
هم شهید هم غازی دور اؤزلوککه یېتگان اؤزبېگیم
بوجهان ایچره بهاتاپدی خزف – خر مُهره لر
لیک دانا آلدیده سن دُر غلطان اؤزبېگیم
هیبتینگ دن ایردی هرتون قیصر روم اویقوسیز
ای جهان اؤرنگیده شوکتلی خاقان اؤزبېگیم

چین اگر باقسم جهانده دورنشان قدرتینگ
لیک ایرور سن هر تمانگه ایمدی سرسان اؤزبیگیم
اؤزلیگینگ سقله‌ش یؤلیده جان بیریب«شیراق» دیک
همده شأنینگگه یازیلدی مینگته دستان اؤزبیگیم
تاپدی سؤزمِلکی «نظامی » نامیدن نظم وکمال
شعریت ایوانیده دور،رکن ارکان اؤزبیگیم
آلدی فرهنگ دری محمود آتیدن زیب وفر
بؤلدی وصفینگگه ظهیرالدین غزلخوان اؤزبیگیم
«مولوی »عرفان طریقیده قوریب وجد وسماع
عالم ایچره سالدی اؤت ، مشهور دوران اؤزبیگیم
یئتکوریب تؤققیز فلککه سؤز مقامینی « ظهیر»
مرحبا ایتگه‌ی سینگه بلخ وبدخشان اؤزبیگیم
سؤز مقامی یئتدی « بیدل» طبعی بیرلن عرشگه
فارس شعری تاپدی سیندن،شوکت وشان اؤزبیگیم
تورک اولوسی کؤنگلینی آلدی قیلیچ تیک تیل بیله
«میر علیشیر نوایی» فخر دوران اؤزبیگیم
«هفتخوان » لرنینگ یره تدینگ بوز بیداونی کیشنه‌تیب
رستم دستان کبی آزاده انسان اؤزبیگیم
لشکر مسعود یینگدی، ییغلهدی «شیخ العمید»
شو کتینگ ایسلب نیتای مین،ییغله مای قان اؤزبیگیم؟
کر وفرّینگ کیتدی و قالدی حدیثینگ یادگار
زال زر دیک کؤنگلی روشن ، کیکسه پلوان اؤزبیگیم

روس یغماسی بیله تلپیندی قانگه قامتینگ
کېتدی « تورکستان» قۏلینگدن،زار ونالان اۏزبېگیم
اَیرو قالمه‌ی کېنگ جهان خلقی بیلن هر قیغو ده
بوالبشر فرزندی سن ای صادق انسان اۏزبېگیم
عمرلراېرکین یشه‌ب،یاولرگه بۏیین اېگمه دینگ
طبعی چاپقون، بختی اویغون،مرد میدان اۏزبېگیم
بو ایشانچ اَیله که سېندیک آنه نینگ فرزندی من
وصفینگگه اشعار یازگه‌ی من فراوان اۏزبېگیم
مېن امینی نی دېمه اۏغلیم،ایاکۏز روشنی!
اۏزلیگینگ یۏلیده آخر بېرمسم جان اۏزبېگیم
۱۳۶۹/۶/۱۴ میمنه- فاریاب

عروضي وزن : هزج مسدس مقصور- محذوف
(مُفاعِیلُن، مُفاعِیلُن، مُفاعِیل یا فعولُن)

قیغو بیتیکی

آشیمگه آغو قۆشتی دَور گردان
نېتایین بو ستمدن اېتمه‌ی افغان؟!
نصیب اېتدی تنیمگه غم پلاسی
انیسیم آیله دی اندوه وحرمان
باشیمگه یاغدیریب حسرت تاشینی
قۆییب کۆکسیمگه یوز مینگ داغ حِرمان
جفا وفتنه لر سالدی باشیمگه
کۆزیمدن آقیزیب یاش اۆرنیگه قان
قۆییب اېلکم اوزه یوز تاغِ محنت
اېتیب قیغو بیلن کۆنگلیم پریشان
تنیم نی غم یوکی آستیده اېزدی
اولوشیم آیله دی عالمده حِرمان
نشاطیم زهر بیرله اېتدی ممزوج
قووانچیم کاخیگه یېتکیردی نقصان
جهان قیغو لرینی مېنگه بېردی
بو چېکسیز قیغو لرگه بارمی پایان؟

قره نگ غم تؤپراغی قیلدی مقامیم
مېنینگ اَیلب جفالردن هراسان
اویاتسیز مُدعی گه بېردی عزت
مېنی قیلدی آنا یورتیمده سرسان
عداوت تیغی بیرله کېسدی باشیم
کؤنگیل بؤلدی بلا دفعیگه قلقان
مېنی تقدیرگه قُول قیلدی آخر
سالیب باشیمگه غملر بیرله جولان
مېنی قیغو بیلن همخانه اېتدی
کؤنگیل نی مبتلای دردِ هجران
گهی یات نینگ قؤلیدن جور تارتدیم
گهی قیلدی یوره ک – بغریم تؤله قان
مېنی یېتکیردی ذلت تؤپراغیگه
رقیبیم گه اَیتیب مینگ لطف واحسان
جهان خوشلیکلری کؤنگلیمگه یاقمس
اېرور من اوشبو بارلیقدن پشیمان
یوراکیم اؤرتادی بو بختسیز لیک
بو دردیمگه بارانلربارمی پایان؟!
نی دور اِدراک اهلی نینگ گناهی
نېگه لطف ایله مس بول چرخ گَردان
شو دور گرچرخدن دانا اولوشی
اېرور البته افضل کېمسه نادان

فغان کیم اپگری لیکدن اؤزگه کپلمس
فلک نینگ اپلگیدن پیدا وپنهان
فلکدن مهر کؤز توتمک خطا دور
کیم اُول اعجوبه یی دورعهدی یالغان
شونینگدپک دوراگر عدل الهی
قیلورمن اوشبو خلقت بیرله عصیان
فغان کیم قیغو لر بیتمس ، توگنمس
بو غملر اپلگیدن دور کاریم افغان
هلاک اپتدی مپنی غملر هجومی
کرم قیل حالیمه ای رب سبحان !
میمنه- فاریاب ۱۳۷۴/۵/۱۲

عروضي وزن: رمل مثمن مقصور- محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُات یا فاعِلُن)

فاریاب نامه

خامه آلدیم قۆلیمه،آنگ دخمه سینی ایزله بان
یاشیرون عشقیمنی یورتیم ، سېنگه آیلای دېب بیان
ای طراوتلی دیاریم ، آنه یورتیم ، مسکنیم!
آق سوتینگ نی حرمتین قنده ی ادا آیله ی، قچان؟!
سېنده جانلندیم ، کۆز آچدیم همده کولدیم ، ییغله دیم
مېنگه سېن سن مهری دریا، آنه ینگلیغ مهربان
گُلدیاریم ، افتخاریم، دل قووانچیم ، مأمنیم!
شوکتیم ، سېوگیم، غروریم ، شانلی بختیم جاودان
آنه یورتیم اۆغلیدور من، اصل ذاتیم دور بشر
بۆلسم اول آنه یورتیم ، سېنگه صادق اۆغلان
تاپتی شهرت « بېستون» فرهاد نینگ نامی بیله
بار دور اُمیدیم که آتینگ بیرله تاپسم عِزوشان
سېن مېن ومېن سېن لیگیم عالمده بۆلدی آشکار
وه که پنهان عشقیمیز اېل ایچره بۆلدی داستان
مهرلی قۆینینگده قیلگندیر« ظهیرالدین»ظهور[1]

[1] سلجوقیلرسراییده خذمت قیلگن تانیقلی قصیده گوی شاعرظهیرالدین محمد فاریابی.

سۏز مقامین یېتکیزیب دور یېردن تا آسمان
عشقیده قُل اَیله دی سلطان محمود نینگ «ایاز» [۲]
پاک یَیره لدی جهانگه اوشبو شیرین داستان
برقراراۏلدی «ابومسلم» [۳]کوچیدن نظمِ دین
هم یوقالیب یاولر ، برباد بۏلدي بېگمان
« شیخ ابوداۏد» [۴] تاقرآن نی تفسیر اَیله دی
حق کلامی یَینگره دی یېردن ینه تا آسمان
تاریخینگگه فخر اېتر بیر یاقدن آل نبی
چون« امام باقر» [۵] کبی بیر ذات بویېرده یاتگان
خامه چېکدی مجلسی اۏزبېک اولوسی وصفیده
«قصه سیف الملوکینگ» [۶]دورعجایب داستان
بیزگه دور«بالاحصار» [۷]ینگ حُریت نینگ بېلگی سی
کیم اولوسلر ایچره بار دورشونگه اۏخشش داستان

---

[۲] بیرخیل تاریخی روایتلرگه اعتباربېرگنده سلطان محمود غزنوی نینگ خوشروی قُلی«ایاز» میمنه نواحی سیدن بولگن.

[۳] اسلام بویوک لشکرباشیسی،اسلامی خلافت اونینگ واسطه سیده «بنی اُمیه»دن «بنی عباس» گه اوتگن عالیجناب ذات،ابومسلم مروالرودی

[۴] قمری هجری۳-۴نچی عصرنینگ بویوک مفسری ،شیخ ابو داوودفاریابی دن مقصد.

[۵] میمنه شهری نینگ جنوبی قسمیده جایلشیب ،عامه خلق ارا حضرت امام باقر نامی بیلن شهرت قازانگن زیارتدن مقصد.

[۶] قبری میمنه شهری نینگ اۏرته سیده گی تېپه لیکده جایلشگن تاریخی شخص.

[۷] میمنه شهری نینگ اۏرته سیده جایلشیب ،حاضرخرابه گه اَیلنگن تاریخی قۏرغان.

اۏتمیشینگ تاریخی یېتگه ی،مینگ عصرلرقعریده
همده«اَلتی خواجه » [۸]دور بیزلرگه بیر قوتلو نشان
«دره زنگ»[۹] اېسکی اۏتمیشدن بېروربیزگه خبر
هم«فریغونی» [۱۰]لراَتیدن،سېنگه دورعز وشان
«آستانه جان»[۱۱] فیضیدن تاپگه ی کۏنگیل دردی شفا
مظهرلطف خدا دور، خلقله بو آستان
شاه مشرب « رونق اسلام»[۱۲] دېب یازگن اېدی
«شیخ الاسلام»[۱۳] اېشگیده،باش اېندیریدی جهان
هم عمر سلطان سراییده یشه ب، اۏلدی شهید
شهرتی عالمنی توتگن« حاذق »[۱۴] اېردی نکته دان
خواجه لرنینگ مسکنی دیر«خواجه المار»[۱۵] اصلیده

---

[۸] قیصارتومنی نینگ شمالشرقی قسمیده اۏرین توتیب، موندن (۷۰) ییل مقدم آتی«اصحاب کهف»گه اۏزگرتیریلگن مدنی یادگارلیک .

[۹] فاریاب نینگ گرزوان تومنی گه اۏرین آلیب ،فریغونی پادشاهلرگه منسوب تاریخی جای.

[۱۰] سبکتگین محمودغزنوی بیلن قان- قرداشلیک مناسبت قوریب ،حاضرگی گرزوان منطقه سیده مرکزلشگن سلاله .

[۱۱] تصوفی اثرلرده آتی «خواجه حسام الدین شاشی »دېب اَته لیب ،عامه خلق اره سیده «آستانه بابا»نامی بیلن مشهوربۏلگن تاریخی زیارت اېگه سی.

[۱۲] و [۱۲] «شیخ الاسلامیه»تصوفی طریقتی نینگ اساسچیسی،صوفی اسلامقلی(شهادت ییلی قمری۱۲۲۲)،مشرب گه منسوب بیرشعرگه او« اسلام رونقی»دېب اَته لگن.

[۱۴] قمری هجری ۱۳-۱۲نچی عصرلرحیات کېچیریب،امیر عمرخان سراییده خذمت قیلگن اتاقلی شاعر،متصوف وطبیب میرزا جنیدالله حاذق(شهادت ییلی۱۲۵۹).

تۆپراغی زرخیزاپرور هم انده باردور،نپچه کان
«تپنگری بپردی»[۱۶] آنه تیلده یازدی بیر نپچه اثر
قیغوریب«نارین»[۱۷] ده،اندوه دن چپکدی فغان
«میر شراف الدین خادم» [۱۸] اپشگیده باش قۆییب
اپتدی کسب معرفت اول آستاندن نپچه خان
«غمگین»[۱۹]و«مسکین»[۲۰]تون وکون ییغله دی محنت ارا
اپردیلر غمخوار سپنگه شوکتینگ نی اپسله بان
بیزگه قالگن فخرلی اجداددن،آلتین اۆتاغ
همده « تیربند»[۲۱] ینگ اپرور مپنگه بویوک لیکدن نشان

---

[۱۵] – فاریاب نینگ المار تومنی اونینگ نامیگه بغیشله نیب ،قبری اوشه‌تومن-نینگ«پپتتی اوروغ» ناملی قیشلاغیده واقع بۆلگچ متصوف .

[۱۶] و۱۷–قمری هجری ۱۲–۱۳نچی عصرلرحیات کپچیریب، قیصارتومنی نینگ«نارین»قیشلاغیده یشه‌ب «مفیدالاموات»و«سلطان ابراهیم ادهم منظوم»اثرلری نینگ مولفی . ۲۱– میمنه جنوبی قسمی نی قمره‌ب آلگن تورکستان تاغ تیزمه لری.
۲۲–۲۳– قمری هجری۱۱–۱۲نچی عصرلرده یشه‌ب ایجاداپتیب، قبری باش بو ته و دپگن قیشلاغده جایلشگن بویوک متصوف وشاعر.

[۱۸] ۱۸– شیخ الاسلامی تصوفی سلاله سیگه منسوب بویوک صوفی شاعر«خادم الفقرا میرزاشراف الدین خادم»،(وفات ییلی۱۳۵۲).

[۱۹] و۲۰– وفاتی ۱۳۱۵نچی ییل واقع بۆلگچ ذواللسانین شاعر،خطاط ودین عالمی سیدفاضل غمگین. ۱۳۱۸نچی ییل وفات اپتگن متصوف اۆزبپک شاعری ملامحمد قلی مسکین چرمگر.

«چوت خلیفه»[۲۲] منزل اپتدی«باش بتوو» [۲۳]نی اۏزیگه
فیضیدن بهره تاپر اپل، قوتلو دور اول آستان
«خواجه ناموسی»[۲۴] اپروراصلیده، بیزنینگ خواجه میز
ذکر خیری اپل لرایچره دایما ورد زبان
تاغ وتاشینگ کان گوهر، کۏزلریمگه توتیا
گنج شایان دور بیزه البته « خواجه ایسپلان»[۲۵]
«خواجه سبزپوش »[۲۶] فیضیدن دور یم- یشیل صحرا ودشت
«خواجه گلگون»[۲۷]داغیدن دور، لاله لرنینگ بغری قان
«ده عزیزان»[۲۸] پیرلرنینگ اینگ عزیزی دور یقین
هم «بابا قوچقار»[۲۹] بیله ،بیزگه اپرورمنگو نشان

---

[۲۱] میمنه جنوبی قسمی نی قمره‌ب آلگن تورکستان تاغ تیزمه لری.

[۲۲] و۲۳- قمری هجری۱۱-۱۲نچی عصرلرده یشه‌ب ایجاداپتیب، قبری باش بو ته و دپگن قیشلاغده جایلشگن بویوک متصوف وشاعر.

۲٤فاریاب نینگ «خواجه ناموسی» ناملی نارسمی تومنی اونینگ آتیگه بغیشله‌نیب قۏییلگن متصوف عالم.

[۲۵] - اصلی نامی«خواجه ایسیق بۏلاق» بۏلیب،عامه خلق اره سیده«خواجه اسپلان»نامی بیلن شهرت قازانگن زیارت .

[۲٦] قبری فاریاب نینگ «خواجه سبز پوش»تومنی نینگ بلند بیرتپه لیگیده جایلشگن بویوک متصوف .

[۲۷] -قبری میمنه شهری نینگ«تۏرپاختو» قیشلاغیده جایلشگن اولیاء.

[۲۸] قبری میمنه شهریگه قره شلی «تغاچی خانه» قیشلاغیده جایلشگن متصوف .

[۲۹] قبری میمنه شهری نینگ غربی تمانیده جایلشگن «خواجه کاشغر»ولی.

« باباعارف» [۳۰]معرفت میدانیده قامت چپکیب
قاف استغناگه یپتدی تاسپنی اپتتی مکان
حُرلیگینگ سقلب «دلاورخان»[۳۱]کؤره شدی یاوبیله
قهرمانلیک بیرله خلقینگ قان آقیزدی بپ امان
غیرتینگ گه قالدی قایل« ذوالفقار»[۳۲] یاو شاعری
کیم«امیرنامه»[۳۳] ده اپتدی خلقینگ اوصافین بیان
محو عشقینگ اپردی«محوی»[۳۴] معرفت وادیسیده
هم«پلنگ پوش»[۳۵] آت کوتاریب قادری، کپزدی جهان
مهرلی قؤپنینگده یاتگن«سید میرتاج ولی» [۳۶]
تُربتیدن نور یاغر، گر باقسه کیمسه بپگمان
توتدی « قرُبت»[۳۷]قرُب یؤلین،عشقدا« شیدا»[۳۸] بؤلیب

---

[۳۰]قبری میمنه تاریخی ارگی نینگ آستیده اؤرین توتگن بویوک متصوف.

[۳۱] مستبد اوغان امیری عبدالرحمن گه قرشی عصیان کؤترگن،میمنه سؤنگی مستقل امیری،میراحمد قلیخان راجی آته سی،میردلاورخان

[۳۲]و۳۳- میمنه مستقل خانلیگی نینگ آغدیریش آقیمیده،مستبد افغان امیری،عبدالرحمن رکابیده اوشبو واقعه لرنینگ کوزدن کپچیریب نظم یؤلیدن«امیرنامه» قیلیب یازگن هزاره شاعر«ذوالفقار».

[۳٤] شمسی هجری ۱۱نچی عصرمتصوف شاعری، نادر نیاز،قادری پلنگ پوش دن مقصد .

[۳۵]قبری میمنه شهری نینگ ده سیدان قیشلاغیده اؤرین توتگن بویوک اولیاءسید میرتاج ولی.

[۳٦]قبری میمنه شهری نینگ ده سیدان قیشلاغیده اؤرین توتگن بویوک اولیاءسید میرتاج ولی.

[۳۷] اتاقلی معاصربپدلشناس عالم،متصوف وذواللسانین شاعر،الحاج استاد میرمحمد امین قربت.

[۳۸]میمنه لیک دموکرات شاعرمحمد رحیم شیدا(۱۳۰۰-۱۳۶۲)

وصفینگگه بؤلدی ثناخوان حق« رضا»[۳۹]سین ایزله بان
فُرقتینگدن ییغله دی«اوچقون» [۴۰]ییراقلرده یشەب
همده کؤز یاشی بیلن کؤنگلیده کؤمدی آرمان
شاخ وغؤره شهرتی عالمنی توتگن عصرلر
قیپقیزیل قالین لریدن دور فلک نینگ بغری قان
اؤرتانیب عشقینگده «نادم»[۴۱]کویله دی دل نغمه سین
اؤت سالیب دللرگه ابتدی شور عشقینگنی بیان
ییغله دی«داملا بیدل» [۴۲]هم «شرف»[۴۳] تاپدی شر
«اندخوی ویرانه سین ترجیح شاش» ابتتیم دیبان[۴۴]
سحرلی نقشی بیلن «ایگّینچی مانی»بؤلدی چون
او«پروفیسر»[۴۵]باریب آلمانگه بیردی امتحان
آنه خلقی ابرکینی کویلب تون وکونلر«امید»[۴۶]
هم «نذیرقل خان»[۴۷]ابدی سینگه بویوک بیراؤغلان

---

[۳۹] «اشرف الاخلاق» رساله سی نینگ مولفی،منشی علیرضاخان رضا(۱۲۵۲-۱۳۲۳).

[۴۰] اؤزبیک خلقی نینگ آتشین کلام معاصر،ملی شاعری ابرگش اوچقون(۱۳۰۶-۱۳۸۸)

[۴۱]. - اتاقلی معاصر شاعرالحاج استادمیرزا محمد یحیی نادم (۱۲۴۸-۱۳۲۷)
معاصراؤزبیک شاعر،قاری شرف الدین شرف(وفاتی۱۳۶۲).[۴۲]

[۴۲] معاصر بیدلشناس عالم ،اؤزبیک شاعرمیرقاسم اؤغلی(داملابیدل).

[۴۴] داملابیدل(۱۲۵۳-۱۳۲۴) غزللری نینگ بیر بَیتی مضمونی اساسیده بیریلگن تعبیر.

[۴۵] بویوک مشروطه خواه،سحرگر نقاش،پروفیسور غلام محمد میمنه گی«افغانستان نقاشلیگی آته سی»، (۱۲۵۱-۱۳۱۳).

[۴۶] معاصر دراماتور،نقاش وشاعر غلام علی امید(۱۲۹۴-۱۳۶۴).

«مطلقیت دوره سی» ده اپل-اولوس حقین تیلب
هم«نوا»[۴۸]،«خیری»[۴۹] یوگوردی ملتیم- خلقیم دپبان
اوچدی دپب اؤتلی « نفیر»یم[۵۰]، ییغلمه ای آنه یورت
حق قاووشتیرگی سپنینگ مقصد گه بیرکون بپگمان
پنگدی کپسکیرعزم بیرله اپل ویورت نینگ یاولرین
قَیته دن تیرگیزی رستم نینگ حد یثین«کیپتان»[۵۱]
کویله سم«نصرت »[۵۲]ني فهمین ، وصفیده خامه چپکیب
کیم بیلیم بابیده اپردی بیر عجایب نکته دان
یاش کپلین دپک جلوه آیلر، باغلری- فالیزلری
یاز فصلیده اپرور شیرین تگاب رشک جنان
هم نراقلرده توریب«وامبیری»[۵۳] وصفینگ کویله گن

مپن نپچوک یازمه‌ی سپنینگ شانینگگه مینگته داستان

---

[۴۷] معاصرملی کؤره شچن وسوداگر نذیرقل خان میمنه گی(۱۲۹۷-۱۳۵۲).

[۴۸] اتاقلی ذواللسانین شاعر ویازوچی، ملی کؤره شچن ،استاداب‌والخیر خیری فاریابی(۱۲۸۶-۱۳۵۷).

[۴۹] میراحمد قلیخان راجی نینگ کیچیک اؤغلی،خیری نینگ اوکه سی،ملی کؤره شچن وشاعر،نظرمحمد نوا(۱۳۰۰-۱۳۵۴).

[۵۰] معاصراؤزبپک شاعر وتاریخچی شهیدعبدالروؤف نفیر فاریابی(۱۳۰۵-۱۳۷۱).

[۵۱] ۵۱- اؤزبپک خلقی نینگ ملی قهرمانی قؤتورلیک دولت کیپتان(۱۲۷۹-۱۳۰۹).

[۵۲] اتاقلی دین عالمی وذواللسانین شاعرمولوی اسدالله نصرت اندخویی (۱۳۰۶-۱۳۶۰).

[۵۳] «سیاحتِ درویشی دروغین به خانات آسیای میانه» اثری نینگ مؤلفی، مجارستانلیک شرقشناس آرمینیوس وامبیری.

الپامیش –گؤر اؤغلی لر افسانه سی اپسدن چیقه ر
هرزمان کیم کپلسه یادیمگه « تسلی پهلوان» [۵۴]
یازدی رستم نامیگه فردوسی اوز شهنامه سین
اوندن آرتیق دور مپنگه البته «دولت کیپتان»
کویلراپردی عزوشانینگ سیچوک نظمی بیله
قیغو وحسرتده اؤلدی«حامد»[۵۵] شیوا بیان
اپلنی قوتقزدی اسارتدن کیشن لرسیندیریب
اواولوس نینگ اؤغلی اپردی ،قوتلویورتگه پاسبان
اؤزگه بپکلرنینگ یوقاتدی ، بوزبیداونی کیشنه تیب
« تپمور ثانی» لقب آلدی رسول پهلوان
هیلپیره تدی اپرک بَیراغین بوتون عالم ارا
خلق اوچون،جنبش اوچون مردانه اپردی هر زمان
آیله دی قانی بیلن سیراب جنبش نوده سین
یورت باشی دوستیم نینگ امریگه اپدی تاپای جان
ملی جنبش شکللندی سپنده، ای آلتین بپشیک
یاولرینگ اوستیگه سالدینگ قَیته باشدن قؤزغالان
ایستارم کؤرکم همیشه سایلرینگ – آدیر لرینگ

---

[۵۴] میمنه سؤنگگی مستقل خانلری ،امیردلاورخان وامیرحسین خان بیلن زمانداش کوچلی بیگیت «تسلی پهلوان.»

[۵۵] اپکینچی‌لیک علملربؤییچه عالم،اتاقلی شاعویازوچی استاد عبدالمؤمن حامد فاریابی (۱۳۱۲– ۱۳۷۳).

تېنگریدن باردور امیدیم کولسه بختینگ جاودان
دایما بۆلسین اوزاق سېندن الم لرکلفتی
یخشی قال ای آنه یورتیم،عصرلرگل یشنه بان
بو قصیده م سېنگه یازدیم مهر پاکینگ حرمتی
مېن امین اوغلینگ اېرور من، ای آنه یورتیم ایشان!
میمنه- فاریاب ۱۳۷۵/۱۰/۲۰
****

عروضي وزن: رمل مثمن مقصور- محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُات یا فاعِلُن)

آخر اؤغلاغ

اوشبو شعر۱۳۷۶ ییل نینگ بهاری، فاریاب ولایتیده «ملک خان » بیلن طالبلر گروهی نینگ معامله سی اساسیده، شمالی ولایتلر طالبلر باسقینچیلری تمانیدن باسیب آلینیب ، اره دن اوچ کون اؤتر- اؤتمس اوشبو قوشین عامه اهالی تمانیدن مغلوبیتگه اوچره گندن کېین یازیلگن . ۱۳۷۶|۳|۷ میمنه.

قَیته دن بېدار بؤلدینگ ای اولوغ ملت قووان!
هم اؤزاق بؤلدی باشینگدن سایه ذ لت قووان!
اېسکی تاریخ عرصه سیده قَیته بېردینگ امتحان
هم کؤتاریلدی باشینگدن سایه کُلفت قووان
هیلپیره ت دنیا باریچه اېرک نینگ بیراغینی
کیم سېنگه میراث قالگن، سلطنت- شوکت قووان!
قدوبستینگ خوش یره شگه‌ی ، سلطنت ایوانیده
قنچه تشریف خرام آیلر سېنگه صولت،قووان!
قَیته باشدن یار بؤلدی تېمورارواحی سېنگه
آیریلیق لردن کېین چون آیله دینگ وحدت، قووان!
باغله گندی بېلینی یاوینگ،سېنینگ قتلینگ اوچون
ملی جنبش یانیده اېتدینگ ینه نهضت قووان!
سیندیرآلمس کېسکیر عزمینگ ای اولوغ ملت،کیشی!
قنچه لرهم بؤلسه اونده، قوت وقدرت ، قووان!

آرتده قالدی داغ ودردینگ، آرتده قالدی حسرتینگ
سینگه بؤلدی یارچون کوپ، فتح وهم نصرت قووان!
چین کؤنگیلدن ایمدی توزگیل بیرلشوونینگ طرحینی
کیم تاپرسن اتفاقینگ بیرله کوپ عزت قووان!
ایمدی فریادینگ بؤغیلمس ظلم بیرله بؤغزینگگه
شورلی باشینگدن اؤتدی سایه نکبت قووان!
آخراؤغلاغ دور، کیین قالمه، سواش میدانیده
اوچقیر آتیم چاپ ، ینه چاپ ،آیله گیل همت قووان!
نیِ عجب کونلرنی سالدی باشینگگه دَور فلک
آیله دینگ یاوینگ نی سرسان ، ای اولوغ ملت قووان!
ایمدی بیز هرگز ایمسمیز عاجز وبیچاره خلق
ای اولوس ایمدی اویالمه ، آیله گیل جراءت قووان!

عروضی وزن: رَمَل مسدس محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن،فاعِلاتُن،فاعِلُن یا فاعِلات)

رحمتلي محمد رسول پهلـوان نینـگ فاجعـه لـی اؤلیمـی مناسـبتی بیلن بازیلگن

کوتیلمه‌گن فاجعه !

اؤیلر ایردیم ایزله بان آنگ دخمه سین
کیم نیچه ایام توغگه‌ی،شور وشر
قنچه ایتگه‌ی بیزنی یاولرگه اسیر
ناگهان کیلدی مینگه بیر شوم خبر
***

داد وبیداد آسمان نینگ ایلکیدن
ینگی دن قؤیدی ینه کؤنگلیمده داغ
قققشه‌تیب ییللر بؤیی هر دایما
قَیره دی قتلیم اوچون اؤتکیر بیچاغ
***

نیچه یوز ییل سونگ تیمور خان نسلیدن
کؤردی عالم سین کبی مردانه نی
ایسکی تاریخینگ نی تیکله ش یؤلیده
سین یره تدینگ مینگ تونوس افسانه نی

قیته توغمس آنه سېندیک ذات نی
میلی ، قنچه آدمیزاد کېلسه هم
سېن اېدینگ ملت باشیگه سایبان
فُرقتینگدن اېلکم اۏزره کوهِ غم
***
ملتینگ یاویگه اېردینگ بیر طلسم
یېنگمه گن اېردی سېنینگ تقدیر هم
آه کیم قانگه بویالدی قامتینگ
وه! کۏنگیل قنده ی چیده راوشبو ستم؟!
***
قۏیگن اېردی کۏککه نروان شهرتینگ
سېنگه اولگو اېردی تینچلیک تیکله ماق
سقله بان اۏزبېک لیگینگ ، هم اۏزلیگینگ
اېلنی بو قوتلوغ سواشگه چارله ماق
***
آه کیم تیربند تاغ تیزمه لری
تاب کېلتورمه‌ی ایاققه قۏیدی باش
آنه تورکستان ینه ماتم توتیب
بو الم بیرله کۏزیدن تۏکدی یاش
***

اِل سېویملی قهرمانی کېتتی دېب
کؤک کییب ییللر بؤیی ماتم توتەی
عمر باقی بو الم بیرله کؤییب
نوحه اَیلب، قؤلگه ساز غم توتەی
***
سورخون آتینگ نی تیاغی بېگمان
قؤیگن اېردی یاولر کؤنگلیده داغ
تیغ چېکدی بې امان قتلینگ اوچون
فتنه اویغاتتی اولوسگه بې سناغ
***
آی وییل کېچگەی ولیکن کېچمه گەی
خلق قوتلوغ آرزو- اَرمانیدن
بؤلسه لرهم قنچه بو یؤلده فدا
دَور قَیتمس باشقه اؤز قَیتانیدن
میمنه - فاریاب ۱۳۷۴/۴/۵

عروضی وزن: هزج مسدس اخرب مقبوض- مقصور
(مفعُول،مَفَاعِلُن،مَفَاعِیل)

نوایي غزلیگه مربع

حسنینگ نیِ طرب فزا بؤلوبتور؟
قدینگ نیِ قیزیل قیا بؤلوبتور؟
کؤزونگ نیِ بلا، قرا بؤلوبتور؟
کیم جانگه قرا،بلا بؤلوبتور
***
عُشاق رخینی زرد قیلدینگ
جمع نینگ ارا سیده فرد قیلدینگ
مجموع دوانی درد قیلدینگ
دردینگ که منگا دوا بؤلوبتور
***
دللرگه توشیب غمینگ فراوان
اؤلدیریدی مبنی بلای هجران
عشق ایچره انینگ فداسی یوزجان
هر جان که سنگا فدا بؤلوبتور
***

لطف اَیله مه دی منگا وفا دین
اَزردابتیب دلیم جفا دین
بیگانه بؤلوبتور آشنا دین
بیگانه غه آشنا بؤلوبتور
***
گلچهره لر ایچره قدر دانیم
بیکه م،تیله گیم،شیرین زبانیم
تاقیلدی یوزونگ هواسی جانیم
یوز ساری انگا هوا بؤلوبتور
***
بو خیر وشر جهانی اصلیده
یخشی ویامان نینگ امتحانی
باقی تاپار اول که بؤلدی فانی
رهروغه فنا ، بقا بؤلوبتور
***
بیلد ینگمو امینی غایت عشق؟!
حسرت بیله غم ، نهایت عشق
تا توزدی نوایی آیت عشق
عشق ایچره انگه نوا توشوبدور
کراچی نمبر۱۱- پاکستان۱۳۷۷/۱۲/۲۵

عروضی وزن(مطوی سریع مکسوف)
(مَفعُول،فاعِلاتُن، مَفعُول،فاعِلاتُن)

شکوایه

تاچرخ ابتدی مېنگه درد وغمین حواله
سرغه ردی رنگ آلیم، آرتتی کؤنگیل گه ناله
بؤلسه آتاسي خورشید، آي بؤلسه انگه آنه
البتّه کیم تاپیلگه‌ی سېندېک ستوده باله
چون رسم عالم ابرمیش افتاده لر اونوتماق
ساقی تلطف آیله، بېرگیل مېنگه پیاله
تاچرخ خوانی اوزره مهمان بؤلیب من، ابتدیم
چاک یقامنی سفره ، کؤنگیل قانین نواله
مېنگدن بیری یازیلمس غم تونی رنج ودردی
شرحیده گرکه بازسم بیرمینگ ویوز رساله
چون پارله دی چیقیب آی، بؤلدی بولوت نمودار
آیدیک جمالینگ اوزره تا زلف بؤلدی هاله
عین عتابده ای مه، آز آیله گیل مروت
کؤنگیل یوزینگگه شیدا، هم جان کؤزینگگه واله
هجروغمینگ گه کؤنگیل یولیقمه گنده ایماه!
توشمس ابدی غمینگدن ، البتّه اوشبو حاله
تمغاچی بؤلدیم آخرغم- قیغو درگهیده
دل مُلکینی ساتیبان ، توزدیم انگه قباله

شعر وزنی: برماق وزن

اؤزبیک ملتچی شاعر وتاریخچیسی عبدالرووف نفیر شهادتیگه بغیشله نیب بازیلگن:

مرثیه

آه عزیز یورتیم ، آنه تورکستان
چومیلدی ینه قامتینگ قانگه
ییغله ماتم توت، قراکییبان
بؤلدینگمو خبر، کؤیدی محنتینگ؟
****
برکمال اؤغلینگ، یؤق جگربندینگ
چین خذمتگارینگ، یؤق مهربانینگ
ستم اؤقیگه ، بؤلدی نشانه
صادق فرزندینگ، یؤق پاسبانینگ
****
قیغوردیم، کؤیدیم، یوره ک اؤتیدن
بو نېچه سؤزنی آیله دیم رقم
بو قیغو اؤتی ، حدسیز کؤیدیردی
نه یلغوز سېنی ، بلکه مېنی هم
****

روؤف اؤغلانینگ شهید اپتیلدی
اوچدي نفیری، ییغله مایمو زار؟!
اپشیتگچ بوسؤز جانینگ تیتره دی
اوشبو غم یوکین، چپکدینگ بی زنهار
***

او که تینیم سیز ، ییل لر یوگیردی
فرهنگ دپب،تیل دپب، اپردی جان فدا
بیلیم اؤرگه نیب، یازدی بپ امان
رنجی حاصلین کؤرمه دی اصلا
***

اؤتکیر فکر ایله ، یازدی تاریخلر
بو یؤلده اَیلب ، کؤره ش بپ امان
اؤلدی یو کپتتی ، یپرنینگ اَستیده
یاشیرون قالدی، سوزنده ولقان
***

او کویلر اپردی بیزگه اؤتمیشدن
هم کپله جکده ، تقدیریمیزدن
آنه تیلیمیز ، قدرین بیلمککه
بپره ردی تعلیم ، بپ حیله وفن
***

شرح ایتمکده او«نَی» نینگ حدیثین
محو«نفیر»ی ایردی ، قرری- یاش
«نی» کبی باشین، قلم ایتتی لر
یاندی «نیستان» ، سینگه ایتسام فاش
***
اوشبو غم شرحین، کیمگه اَیته یین؟
اؤرتهدی جاننی، بو درد والم
اؤزنی بیلمس لر، ایتدیلر جفا
اَیله بان ینه ،«تورکانه ستم »
***
اؤلدی یو لیکن، اؤلمس اَرمانی
جهان بؤییچه ، سین قالیب منگو
یشه گیل دایم، بابام نینگ یورتی
گرچه محنت-غم ، چیکدینگ سین اسرو
***
«تیربند» تاغیگه باردیم، ییغله دیم
ایسلب شوکتینگ ، آنه تورکستان
بو غمنی اَیتدیم ، تاغ وتاشلرگه
چیده آلمسدن ، بؤلدیلر گریان
میمنه- فاریاب ۱۳۷۱

عروضی وزن: هزج بحری نینگ
(اخرم)و(اخرب) شجره سی

رباعیلر

ای باد صبا باریب وطن نینگ ساریگه
عرضیمنی دېگیل یار وعزیزلر باریگه
غربتده مېنی یوقله مدینگیز بیربار
شونده ی اېتر اِلتفات یارانلر، یاریگه؟!
***

کؤنگلیمنی وطن گلشنیدن قاوله دیلر
آسوده لیگیم نینگ یورتینی چاوله دیلر
قوشدېک چمن ایچره سیره شیب یورگن اېدیم
غربتده سالیب مینی، ینه آوله دیلر
***

غربتده قالیب آنه وطن یاد اېته من
اؤتمیشنی خیالی بیله دل، شاد اېته من
یعقوب کېبی وطن یوسفین یؤلیده
ییغلب ینه بیت الحزن آباد اېته من
***

غربت اپلیده همدم ودمساز قنی؟!
ایتگالی گؤنگل دردینی ، همراز قنی؟
غربت غمی بیرله ، دوستلر نینگ یادی
کؤیدیردی مپنی، دلبر طناز قنی؟
***

غربت کؤییده آه که بیر یاریم یؤق
بو مُلکده بیر همدم وغمخواریم یؤق
تاغربت وغم کؤییده بؤلدیم ساکن
قیغو والم دن اؤزگه بیرکاریم یؤق
***

یارب بو یپتیم نی،خلققه زار اپتمه!
غُربت غمیدن کؤنگلینی بیمار اپتمه!
هر نې اپته سن، اپت ای الهیم، لپکن
موندن آشه مبتلای اِدبار اپتمه!

سعودی عربستان، حرة الشرقیه،
المدینه المنوره۱۳ /۶/ ۱۴۲۲

عروضی وزن:هِزَج مُثمن سالم
(مُفاعِیلُن، مُفاعِیلُن، مُفاعِیلُن، مُفاعِیلُن)

وطن فراقی

«فغان کیم گردش دوران، اَییردی گلدیاریمدن»
دېمانگ یلغوز دیاریم کیم، بوتونله ی هرني باریمدن
مېنگه تاموغ عذابیدور، وطندن اَیری کېچگن عمر
کیمه‌دی،کیمگه سۏزله‌ی،ایتینگیزاحوال زاریمدن؟!
وطندن بېوطن بۏلگن ، بدرغه بیر مهاجر من
قالیب غُربتده ذلت بیرله یار وغمگساریمدن
الهیم اوشبو عالمدن بغیشله بیر سیقیم تۏپراق!
اېتیب کُحل البصر انی، نشان تاپسم دیاریمدن
مېنینگ یورتیم ساری اېسسانگ، مروت قیل، کرم ایلب
کۏنگل گه مژده یېتکور ای صبا،فیض بهاریمدن
غریب و بېوطنلرنینگ تونی،بیلدیم که تانگ آتمس!
که یار وآشناآلمس خبر، بو شامِ تاریمدن
ابد گه تېکرواۏرترکۏنگلیمی آواره لیک داغی
اگرغُربتده اۏلسم الحذر، خاکِ مزاریمدن!
فغان کیم قیغولر بیتمس- توگنمس، کۏنگل اۏرتنگه‌ی
اگر عمریم بۏیی اېتسم شکایت روزگاریمدن
سعودی عربستان، طایف،
محل بخاریه،۱۴۲۱/۲/۱۵

عروضی وزن: هزج بحری فروعاتی

قوتلوغ مقصد

مشقتنی چیده کؤنگلیم،
اگر مقصودینگ اؤلسه قوتلو ومنگو،
که محنت سیز بو عالمده،
تاپیلمس هیچ قچان راحت،
«اگرطاووس ایسترسنگ ، قبول ایت رنج هندوستان»*
کیم ایرمیش آته لر سؤزی:
« جهانده تینمه گن ، تینگه ی!»

---

* فارس خلقی نینگ قوییده گی مقالی مضمونی اساسیده بیریلگن تعبیر:
هرکه را طاووس باید رنج هندوستان کشد.

عروضی وزن:رمل مثمن محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُن)

نان ببرالمس سلطنت

ناخلف لر اپلگیدن آواره بؤلگن ملتیم
یاغدوکون باشیگه توندپک،قاره بؤلگن ملتیم
ظلم تیغی بیرله بغری، پاره بؤلگن ملتیم
کؤنگلی آزار وستمدن یاره بؤلگن ملتیم
بیر آغیز نان آختریب بپچاره بؤلگن ملتیم
***

کویله سم عمریم بؤیی دردوغم وکلفت لرینگ
قُل بؤلیب هر کیم گه چپککن،محنت و ذِلت لرینگ
کون – سه یین آرتر،دریغا،اندوه وکلفتلرینگ
آه کیم بیتمس- توگنمس ،جپکسیز محنتلرینگ
هر سیاست بابیده هیچکاره بؤلگن ملتیم
***

عصرلر بؤیی اولوس محتاج بیر نان بؤلدیلر
فقر وذلت بیرله برچه اپل،پریشان بؤلدیلر
اپرییگیت لرکؤکسی یاوتیغیگه قلقان بؤلدیلر
قنچه لر سورگون بؤلیب، آواره هریان بؤلدیلر
آچ وهم بختی قرا، تاباره بؤلگن ملتیم
***

اۆتمیشینگ یادیمگه توشتی شعر یازدیم تازه دن
جانیمه غملر هجومی آشدي دېب اندازه دن
خاطریم کۆپ خسته دور، یخشی –یامان آوازه دن
باش کۆتر،اویغان اولوسیم، اویقودن ، خمیازه دن
کۆنگلی قتّیق لیکنی تارتیب،خاره بۆلگن ملتیم
***
اېسکی پارلاق اۆتمیشینگ محمود سلطانینگ قنی؟
قمچی سیدن قان تامار، تېمورکوره گانینگ قنی؟
بابروهم بایقرا، سلطان شیبانینگ قنی؟
تاریخینگ تیکلشده قَیته ، اېرکسیور خانینگ قنی؟
اېندی یاونینگ دستیدن آواره بۆلگن ملتیم
***
کېچدی کۆپ ییللرتوزاتدینگ «نان بېرالمس سلطنت»*
اېل- اولوس قشاقلیکدن چېکدي حدسیز مِسکنت
هم نفاق آشوبی،من- من لیک بلاسی عاقبت
بار- یۆقینگ برباد اېتدی همده قدر ومنزلت
یاقه سی جوروجفا دن پاره بۆلگن ملتیم

---

*اتاقلی معاصر شاعرذکرالله ایشانچ نینگ قوییده گی بَیتیگه اشاره:
تورک واۆز بېک لیک مېنی اۆلدیردیکو؟
نان بېرالمس سلطنت سۆلدیردیکو؟

غفلت اویقو سیدن اویغان، ای نفاق اورگن اولوس!
هم تعصب باتقاغیده،عصرلرتورگن اولوس
ایسکی دنیا تختی اوزره،سلطنت قورگن اولوس
ایندیلیکده آچ -یلانغاچ هر تامان یورگن اولوس
قارنی تؤیمه‌ی،دربدر همواره بؤلگن ملتیم
سرطان آیی، ۱۳۷۸ نچی ییل
سعودی عربستان- مدینه منوره

عروضی وزن:رمل مثمن مقصور-محذوف
(فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن ، فاعِلاتُن، فاعِلُات یا فاعِلُن)

مناجات

یا الهیم! قؤیمه گیل نومید مبن بیچاره نی
هم حوادث فتنه سیدن،بغری یوزمینگ پاره نی
اؤتگه یاندیر،درد وغم توفانیدن اِیتگیل هلاک
لیک ربیم مبندن آلگیل ، اوشبو بختِ قاره نی
قنچه لر یؤلیگه جان بیرسنگ،مشقتلرچیکیب
یومشه مس هرگز مزاجی،ظالم وخونخواره نی
گر چاقیلسه قهر برقی،یاغسه توفان بلا
کؤک اوزه معدوم اَیلر،ثابت وسیاره نی
طبعی یومشاق لربیله گردون ایرورناسازگار
یوقسه ازاراَیله مس افلاک، کؤنگلی خاره نی
سنبله آیی۱۳۷۸ نچی ییل
سعودی عربستان- مدینه منوره

عروضی وزن:هِزَج مسدس محذوف ـ مقصور
(مَفاعِیلُن، مَفاعِیلُن، فَعِلُن یا مَفاعِیل)

غربت آزاري

وطن دېب اون چېکیب فریاد قیلسم
وطن یادیده سۏزبنیاد قیلسم
کۏنگلنی اۏرته‌دی غملر هجومی
هلاک اېتدی مېنی ،غُربت سمومی
وطن یادیمده سن هر یېرده تورسم
قووانیب- قیغوریب،تورسم-اۏتورسم
وطن سېندن ییراق آرامشیم یۏق
ایشان کیم سېندن اۏزگه خواهشیم یۏق!!
دلیمدور حسرت وغم کوچه باغی
غم وحسرتلریم نینگ یۏق سناغی
کۏنگیل اۏرتر، وطن نی اَیله سم یاد
هجوم غم اېترطبعیم نی ناشا د
وطن سېن دفتریم نینگ شاه فردی
وطن کۏنگلیم قووانچی،داغ ودردی
وطندن اَیروغمگه مبتلا من
کېچه- کوندوزگرفتاربلامن
اېرور غُربت نی آزاری تنیمده
طراوت یۏق وطنسیز، گلشنیمده

وطندن اؤزگه يېر قعر فلاكت
قؤيرهرلحظه سى داغ حقارت
وطندور انگله سنگ،نام ونشانينگ
وطندن اَيرو بارمى عزّوشانينگ؟!
عبث دير،برچه چېككن رنج ودردينگ
انيسينگ كېچه- كوندوز، آه سردينگ
اېرور بلبل گه افضل بير تيكن زار
آنينگ آلتين قفس كؤنگلينى اؤرتار
بارى غُربتده قالگن بېنوا دور
بارى نينگ كؤنگلى،غم بيرلن ادا دور
وطن قدرى اقامتده نې معلوم؟
اؤتر قدرى، بونعمت اؤلسه معدوم
اريقدن آقسه سوونينگ قدرى بؤلمس *
كه اميد كورتگى،تاميرى سؤلمس
وطن ساغانه سيده بؤلسه راحت
نې حاجت اؤزگه يورتيده اقامت؟!
آنه يورتينگ اگر بؤلسه امانليک
ييراق دير رنگ ورويينگدن سمانليک
اگر يؤق بؤلسه يورتينگده سلامت
قيامت دور، قيامت دور، قيامت !

---

* اوزبيک خلق مقالى: اريقدن اؤتگن سوونى قدرى يؤق.

عروضی وزن:رَمَل مسدس محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن، فاعِلاتُن، فاعِلُن یا فاعِلات)

بدرغه لیک داغی

تارته من آواره لیک نینگ داغینی
قیغو سرغه تدی کؤنگیل یپراغینی
آه عمریم اؤتدی چبکسیز غم بیلن
کؤرمه دیم بیردم تنیم نینگ ساغینی
سرُمه دیک ایکّی کؤزیمگه تارته من
قؤلگه کبلتورسم،وطن تؤپراغینی
غُربت اندوهیگه بؤلدیم مبتلا
بهره سین کؤرمه‌ی،ییگیت لیک چاغینی
آشنا واؤزگه لرگه یالباریب
کؤکسیم اوزره چبکدیم،حسرت تاغینی
برچه اپلدن ناعلاج اوزدیم اُمید
کؤپ کؤریب دنیا نی بارو یاغینی
محرم الحرام ۱۴۲۱|۱|۵
مدینه منوره- سعودی عربستان

عروضی وزن:هزج مثمن اخرب مکفوف- محذوف
(مفعُول،مَفاعِیل، مَفاعِیل، فَعولُن)

استاد محمد امین متین غزلیگه تخمیس:

غُربت غمی

غُربت غمی اؤلدیردی مبنی،یاردن اَیرو
عالم نیِ کیره ک دلبر ودلداردن اَیرو؟
یعني که تیریکلیک ابمس،آزار دن اَیرو
دلدارنی مبن کؤرمه دیم ، اغیار دن اَیرو
گُل بیتمس ابکن گلشن ارا، خار دن اَیرو
***

بیچاره کؤنگیل اؤرته نیبان هجریده کؤیگه‌ی
هر بیر باقیشی داغ جفا،کؤنگلیمه قؤیگه‌ی
حدسیز ستمی صبر تاغین اوستیمه اؤیگه‌ی
حسرتده کؤیار من که نسیم اویقوده اؤپگه‌ی
اول ایکّی لب یارنی ، رخساردن اَیرو
***

کؤپ ییغله دی قان، ایکّی کؤزیم آنی غمیده
ابتدی نیِ قدرصبر جفا وستمیده؟
محروم بؤلیب،آه حریمِ حرمیده
چین بؤلدی مبنینگ اؤلمیشیم،آخر قدمیده
کبنگاشتی قاشی،چشم ستمگاردن اَیرو
***

کؤنگیل اپرورآزرده آنینگ توتمه گیل آتین
صرف اپتدی شرارت یؤلیده، باری حیاتین
اعمالی اپرور اؤزگه چه واؤزگه چه ذاتین
زاهد تون وکون بوزدی خرابات بساتین
مپن اؤیله گه توشتیم خُم وخماردن ایرو
***

قیغوردی کؤنگیل هجریده حددن فزون آقشام
جان آغزیمه یپتدی ینه اوندن بورون آقشام
ییغلب یؤلیده ایکّی کؤزیم،موج خون آقشام
اپلدن یاشیرین نوحه چپکیب زار، تون آقشام
بپچاره متین ییغلر اپدی،یاردن آیرو

المدینة المنوره، باب العوالی،
شارع بکر بن الحنفی۱۴۲۳/۳/۱۰

عروضی وزن: هزج بحری نینگ فروعاتی

محنت یوکی

سحر چاغي،
تېگیرماندن کېله یاپمن،
دَمیمگه بیر ییغیر اېشک ،
اونینگ اوستیده اېسکی بیر قاپ ایچره آزراق اون،
ساچ وسقالیم آق ،
بوقتّیق حالتیم سۏرمه، یوزیمگه باق!
یوزیم اونلرگه بولغه نگن،
بوتون کونگلاکیم اوزره- همده اَفتیمگه،
تېگیرمان چنگی اۏلتیرگن،
قدیم محنت یوکیدن خم،
قباغیم گَرد کلفُتدن چیتیلگن آه!
اۏزاقدیر منزلیم ، یۏلیم،
بو قیشلاقدن، ینه بیر نېچه قیشلاق، نېچه سای- آدیردن اۏتگنده،
بلند بیر تېپه لیکده،
قوریب- قاووجیره گن بیر « پشه خانه» آلدیده اوییم!
قویاش هم باتگه لی یېتدی،کون آقشام بۏلدی، باق کیم،

یاقتیلیک کېتدی،
نېتای ؟ اېشک یول یورمس، یۏق یاغاچ،
اوییمده کپه یی اون یۏق؛
باله لر آچ...
۱۴۲۰|۱۱|۲۵ شارع ابی ذر غفاری
المدینه المنوره

شعروزنی: برماق وزن

<u>بولدوز حریده سی نینگ (۱۲) نی یل لیگیگه بغیشله نیب بازیلگن:</u>

<u>حقیقت کویچیسی</u>

ایسله بان سینی، قؤلگه آلدیم قلم
خیال بحریده باشلندی تؤلقین
جانلندی دلگه ، قَیته دن مهرینگ
طبعیم یادینگده ایتدی بیر چاپقین
****

کعبه‌م،اقبالیم، ای آنه یورتیم
مهرینگ دور مینگه قووانچ اسبابی
تورگنده اؤرنیم، اؤلگنده گؤریم
هر تاغ وتاشینگ ، تیانچ اسبابی
****

سینده کؤز آچتیم ، بختیم نی ایزلب
سینده تیریلدی، آرزو- آرمانیم
مهرلی قؤینینگده ، تانیدیم اؤزنی
آتینگ دور دایم، ورد زبانیم
****

جرقیره ب چیقدینگ ، نور ساچیب هریان
عمریم کؤکیده،یارقین یولدوزیم
ایسته‌گیم شو دور، تیریکچیلیگده
سېن بیلن اؤتسه، کېچه –کوندوزیم
***
آنه تیلیم نینگ چین پاسبانی
یشنه گیل کؤره‌ی، یخشی دورانینگ
اؤزگه بېکلردن،کؤپ چېکدینگ الم
ستملر چېکیب، قیغوردی جانینگ
***
یشنه یولدوزیم، تاپمه گیل زوال
کویلب بیر اېلگه، حقیقت کویی
آلسین کؤنگیل لر، نورینگدن بهره
سېن منگو یشه،عصرلر بؤیی
***
ییل لر بؤیی سېن، هاریمه‌ی- تینمه‌ی
علم ومعرفت نورینی ساچدینگ
اېل واولوسگه تعلیمینگ بیله
بخت وسعادت بابینی آچدینگ
***

اؤن ایکّی یاشینگ،تبریکلب بوگون
شأنینگگه یازدیم، بو چکامه نی
ساوغه م قبول اپت،حالیمگه قدر
جوشقین مهر ایله، سوردیم خامه نی
میمنه- فاریاب ۱۳۶۹/۴/۲۴

عروضی وزن :رمل بحری نینگ فروعاتی

کوز ترانه سی

ایرتــه لــب اپسـدی چمنــده کــوز شــمالی،قَیته دن بپــردی خبــر
عالمگه قیش اندوهیدن کپلیب،
بوکؤنگیل باتدی قیغوگه ،
ینه اوشبو خبرنی انگلــه‌ب آلگن،کــؤکلم ویــاز فصــلی نینــگ مهــری
بیله اؤزنی آووتگن دردلی کؤنگیل،
چؤمیلدی فکربحریده،
چمنــده نــي طراوت،نــي بُــداقلردن اثــر قالــدی؟چپچکلر یپراغــی
سؤلدی،
بوکلفت همده غملرنی چیده آلمه‌ی ،کؤنگیلده آرتدی حسرتلر،
ینه کوز کپلدی،یازکپتدی ،بهار کپتدی ،
عجایب سؤز!
جهان کپلماق اپرور،کپتماق،
مینگ افسوسلرکه عمریم دفتریدن توشتی بیر یپراق،
تیریکلیک شیوه سی کپلماق اپرورکپتماق ازلدن،باق!
حیات بیرکوی اپرورکیم هرکیشی،اؤز دوریگه چالگه‌ی،
بیری یاقیملی کوی وبیتته سی غملی،
جهــان کــیم دیر؟اصــلده تــاش بغرلیــک،گؤنگلی قتّیــق،قرری
اعجوبه،

فلـــک کـــیم دیـــر؟ شـــونینگدیک بیـــر مهـــارتلی ســـحرگر،ایلنی الداوچی،که ینگی لرنینـگ ایسـکی همـده ایسـکی لرنینـگ ینگـی ایله ماق دیر،انگه تون- کون ایش!
طبیعت تاغ وتاش بومعرکه لرده تماشابین،
اگر خلقت ایرور شونداق ومین اؤز تقدیریمگه قول،
مینی، نیدور گناهیم،همده تقصیریم؟!
وفاسیز دیر اگر عالم،
کؤنگیل نی قؤیمـامین انگـه،ولیکن تـاکوچیم باریچـه ایتگـه‌ی مـن تلاش وایش،
وبوسؤز دیر عیان بیرکون حیاتیم خرمنی ساورولوریبلگه،
وعمریم حاصلین یغما ایتر بیرکون عدم.....
میمنه ۱۳۷۰/۶/۲۵

عروضی وزن: هزج بحری نینگ فروعاتی

هیت لیک...

آی اۏتگه‌ی،همده کېلگه‌ی کۏپ ییل وییللر،
سناقسیز آی وییل کېچگه‌ی،
اره ده کېلگه‌ی هییت لر،
ینه نوروز وبیره م لر،
زمان قَیتانی اصلاتۏختمه‌ی کېچگه‌ی ،
ولیکن مېن قالیب سېندن ییراق ،ای قیز!
اِېتر باشیمده هجران شدتی بېداد،
نېتـایین کـیم مېنینـگ اوشـبو غمیمـدن اۏزنـی بیلماسـگه سـالیب سن ،سېن،
مېنینگ کۏنگلیم اېرورغم منزلی سېن سیز!
بوزوق کۏنگل نی تورت یاقیده قۏیگن اویه اۏرگامچی،
حلاوتسیز اېرور مېنگه حیات سېن سیز،
نې هییت بېرگوسی دلگه قووانچ ، نې باشقه خوشلیکلر،
اگر بیرکون مروتدن مېنی کلبه‌م ساری کېلسنگ،
اۏشل کون مېنگه دیرهییت ،ینه نوروز،
اۏشل کون مقدمینگ گه مینگ تونوس گللراېترمن فرش،
وباسگن ایزلرینگنی کیپریگیم بیرله سوپورگه‌ی من،
وجان ودلنی اَیلرمن فدا یۏلینگده ،ای بادام قباق دلبر،
وسېندن ایسته گیم هییت لیک اۏرنیده:
فقط بیر اۏپگی،بیر اۏپگی...

عروضی وزن: بحرکامل مثمن سالم
(مُتَفاعِلُن، مُتَفاعِلُن، مُتَفاعِلُن، مُتَفاعِلُن)

عرض حال

چؤمیلیب کؤنگل،هجر اؤتیده،تون وکون اپتر،ییغی وفغان
بوفغان بیله،کؤیبان تنیم،غم ودردینی،اپته دور بیان
تون وکون اؤتر،چوفراق ایله،آشه دور غمیم ،ینه هرزمان
چپکیبان عنا،نالیشیم بیله،جهان اهلی هم،یپتی آسمان
جادو کؤزلرینگ، مپنگه توشگالی، تیتره ب قالر،بو تنیمده جان
هندو سینگری،کپتراؤزدن،کؤزی قؤرقه دی،دمی کؤرسه قان
نپ کؤزیمده بار،کپچه اویقو،نپ یوره کده بار، نفسی قرار
غم یار ایله،چپکیبان فراق،چوایشیم اپرور،ییغی هرزمان
جبر اؤلمسه، بوتیریکلیگیم،نپگه کؤرمه دیم،نفسی قووانچ؟
اگر اختیار،اپروراوشبو دم،نپگه بپوفا،مپنگه بوجهان؟
گهی دوست سن،گهی یاو بؤلیب،گهی لطفدن،گهی قهردن
غم وقیغوو، ستمینگ چیده ب ، مپنی کؤزیاشیم،سوکبی روان
نپ باشیمده بار،جنان اؤیلاوی،نپ کؤنگیلده بار،هوس حور دن
مپن وهم فقر، تؤپراغی،سپنی درگهینگ، مپنگه آستان

عروضی وزن: هزج بحری نینگ فروعاتی

دردلی دوتارچی

دوتارینگنی سحرلی کویی گه بؤلسم تصدق،
دوتارچی،دردلی آغه م،
دوتارینگ کویی،انگلیدی،
سېنی اېسکی فخرلی اؤتمیشینگ نی
شان وشوکتدن تؤلیق بؤلگن حیاتینگ نی
سېنی شوکتلی تاریخینگگه چین شاهد،
آلتای وتیانشان تاغلری،
ینسی- اؤرخون نینگ خطی،
تؤران زمین،افراسیاب یورتی،
اؤشل کیم شانیگه فردوسی آیتگن اېردی:
«تېمیرتاغ سوبولر افراسیاب آتین ایشتگنده...!*
دوتارچی دردلی آغه م،
قنی باتودیاری،کؤل تگین یورتی؟!
نې بؤلدی بېلکه قاآن لر،قه یېرده کېتتی خاقانلر؟
اولرکیم نیزه سی وهمیدن اېردی،قیصر روم،کونده راحتسیز،

---

*شهنامه نینگ قوییده گی بَیتی اساسیده بېریلگن تعبیر:
شود کوه آهن چو دریای آب
اگر بشنود نام افراسیاب

اولرکیم جنگ میدانیده تقدیرینی یېنگه یدی،
نې درد وقیغولرتوشتی،عجایب روزگار اۏلدی،
نې لر باشدن کېچیردی اوشبو قیغوگه چومیلگن بختسیز اېل لر،
بواندوه لر بیان اېتمکده،علیشیر نوایی خامه سی درکار،
اگر سۏز آرقه لی آیتالمه سم مېن،
سېن دوتارینگ بیرله کویلب بېر،
دوتارینگنی سحرلی کوییگه بۏلسم تصدق،
دوتارچی دردلی آغه م!
میمنه- ۱۳۶۹/۹/۱۵

عروضی وزن: رمل مثمن محذوف- مقصور
(فاعِلاتُن، فاعِلاتُن، فاعِلاتُن فاعِلُن یا فاعِلات)

دردلی اون

یؤل توسیب اؤلتیرگن ایردیم،یار جانیمگه قره ب
تپلموریبان اؤنگ وسؤلگه، قَیتگن- اؤتگن نی سنه ب
شوم رقیب یؤل تاپمه سین دپب اول آی نینگ کوییده دپب
قوروق اَیلرمپن تون وکون،بؤیلهب ،هریاندن مره ب
اپتدی کؤنگلیمنی اسیر،اپشیتمادی دردلی اونیم
ناز کیرپیکین قؤییب اول،قیغولی دلگه قده ب
تایولوقدی عشق مپنگه،کپتتی اپلکیمدن قرار
آه چپکرمن اؤرته نیب،هجران اؤتیده قه لتیره ب
بسکه بپداد ایله دی جانیمگه ،هجران شدتی
هرکپچه باغیر قانی آقگه ی ،کؤزیمدن مولدیره ب
۱۳۷۲/۲/۳۰

عروضی وزن: رجزمثمن سالم
(مُستَفعِلُن ، مُستَفعِلُن مُستَفعِلُن، مُستَفعِلُن)

چین وبالغان

هجریده حالیمنی اولوس،آشفته سرسان دېیدیلر
چرخ فلک اوضاعسی یا،زلفینگ پریشان دېیدیلر
کؤرمه‌ی کیشیلرحورنی،هربیر گؤزه لنی حور دېگه ی
مېن حور نی کؤردیم دوستلر،نامینی جانان دېیدیلر
یؤقلیک قولی اورگه ی بهم،اوشبو تیریکلیک نقشینی
اندوه کیم چین بؤلغوسی،هرنې که یالغان دېیدیلر
سیندیردی بیردن طاقتیم،ای ماه غبغب کؤزلرینگ
کیرپیک لرینگ آماجیده، کؤکسیمنی قلقان دېیدیلر
قدینگ قیامت آشکار،اېتدی خرامین کؤرسه تیب
صحرای محشر قؤزغه لیب،آشوب هریان دېیدیلر
عشقیده اؤرتندی کؤنگیل،انداق مشقتلر چیده ب
رسم وفا دشوار اېکن، یالغان کیم اسان دېیدیلر
هرچند اونوتدینگ بنده نی،قیلگیل عنایتدن نظر
هجرینگ نهایت سیز اېرور،وصلینگ فراوان دېیدیلر
میمنه ۱۳۷۲/۶/۹

عروضی وزن:متقارب مثمن محذوف- مقصور
(فَعُولُن، فَعُولُن فَعُولُن، فَعِل یا فَعُولُ)

یویوک متفکر،شرق اویغانیش دوری نینگ مشعلداری امیرعلیشیرنوایی توغلگنینی(۵۷۰)یللیگیگه بغیشله نیب یازیلگن.

نوایی باباگه عرض حال

نوایی نی اپسلب،نوا چپکمیشام
نوایی بو کشور ارا چپکمیشام
تعصب- ستم باتقاغیده قالیب
اۏزاق عصرلر،یاولره یالباریب
ستم تیغی دللرنی چاک ایله گن
بوتون اپلنی بول غم هلاک ایله گن
بیزه اۏزگه بپکلرجفا اپتدیلر
ستم- ظلمِ بس ناروا اپتدیلر
ایکّی اوچ عصرلربۏلدی آواره میز
ستم تیغی بیرله کۏنگیل پاره میز
نپ اپل ونپ هم تیلده باراعتبار
بوغملر بیله اپلیمز سوگوار

آنه یورتده ایمدی بیز آواره میز
ستم تیغی بیرله کؤنگیل پاره میز
ستم بیرله هردورده یینچیلیب
تیکن لر ایاقلرده کوپ سنچیلیب
بویورتدن کئتیب تورک بیدادی هم
نې بیداد،بلکه بوتون دادی هم
ایلیکدن بیریب یؤق ایله باریمیز
قارین قیغوسی تون وکون کاریمیز
جهالتگه بیزلرنی یارایتدیلر
نفاق- اَیریلیققه دچار ایتدیلر
یوگوردیک بوعالمده حِرمان چیکیب
غم وقیغو،حسرت فراوان چیکیب
اولوس آغزیدن آنه تیل کئتدی دیب
کیچه- کوندوز،هم آی ویيل کئتدی دیب
بیزه تورکچیلکدن نشان قالمه دی
نه یلغوز نشان،عِزوشان قالمه دی
بویورتده بؤلیب اؤزگه لرنینگ قولی
بودورغفلت وجهل نینگ حاصلی

بیلیمده،سیاستده هیچکاره میز
بومُلکده قرابخت تاباره میز
بوابلگه فلک التفات اَیله مس
که پروا انگه اؤزگه،یات اَیله مس
نوایی بابا،خسته دورخاطریم!
نې بؤلگه‌ی بو حالت بیلن آخریم؟!
مزارینگ بؤلیب بنگی لرگه مکان
هرات شهریده اؤن بیر ییلدن بویان
بوحالنی کؤریب،اونگه قان ییغله دیم
کؤنگیل دردی اَیلب ،بیان ییغله دیم
علاجیم یېتیشسه قوره ردیم اؤزیم
اگریالغان اَیتسم آقرسین کؤزیم
توزتسین دېماسدیم اونی اؤزگه لر
بوحالت بیله قنچه قالسین مگر؟
الم لرده قالدیم ،نوا ایزله دیم
نوا سېندن ای آشنا ایزله دیم
که ای سؤز وهم یورت شاهنشهی !
نوا بیرله کؤنگلیمگه ایت همرهی

بویؤلده نجاتیمنی سیندن سؤره ی
ینه ایسکی دَورلرنی قیته قوره ی
بابام سن،پیریم سن،مینی قؤلـــــله گیل!
نجات یؤلی ساری مینی یؤلـــــله گیل!
قالیب من بو یورتده اسیرِمحن
وطنده یشه رمن ولی بیوطن!
بیرهمت،هراتده مزارینگ قوره ی
یوقالگن شکوه- اعتبارینگ قوره ی
سینی ایسله دیم قؤلگه آلدیم قلم
پریشان بو سؤزلرنی قیلدیم رقم
سؤز اقلیمی شاهی سین ومین غریب
غم واندوه وقیغولرگه قریب
***
بیزینگ ساری ایس،ای خراسان یئلی!
قؤره ی قَیته تورک عالمی،تورک ایلی
نوایی،کؤنگیلده صفایی یئبار!
بسی بینوامن،نوایی یئبار!
قؤلیم بوش حضورینگده کئلدیم،کئچیر!
بوبزم سرورینگده کئلدیم،کئچیر!

مددقیل یېبار بیزگه بیر رهبری
که قورسین بیرار سداسکندری
یوقاتسین بو یاجوج وماجوجلر
وطنده عدالت اېتیب مستقر
سېنی سۏزلرینگ عقل گنجینه سی
ادب برجی نینگ مِهرتابنده سی
گراولادلرینگ برچه، خاک اۏلسه لر
ستم تیغیدن چاک- چاک اۏلسه لر
آچونده سۏزینگ پادشاهلیک قیلر
باری اېل بیلن همنوالیک قیلر
سېن اول سن که تا تورک بېدادی دور
فلک اۏزره تاسۏز بُنیادی دور
فلک کورمادی سېن کېبی نادری
نظامی کېبی نظم ارا قادری

میمنه- فاریاب ۱۳۸۹/۱۱/۲۱